27.06.2025 10:41:13
ΨΗΦΙΑΚΑ
ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟ
ΑΠΟ
VARVARA ZACHARAKI

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

26 Ιουνίου 2025 | ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ | Αρ. Φύλλου **3292**

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 878/2025*

Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας που διεξήγαγε η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού στις αγορές προμήθειας, εμπορίας και λιανικής πώλησης δημητριακών, γάλακτος, καφέ, μαρμελάδων, ροφημάτων και τυριών, αναφορικά με τυχόν αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές στο πλαίσιο οριζόντιας σύμπραξης ή/και κάθετων συμπράξεων και, ειδικότερα, κατά το τμήμα της εν λόγω έρευνας που αφορά σε τυχόν κάθετες συμπράξεις στην αγορά προμήθειας, εμπορίας και λιανικής πώλησης δημητριακών, κατά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 περί «Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού», ή/και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), σε συνέχεια της Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε η εταιρεία με την επωνυμία «ΑΤΛΑΝΤΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ - ΔΙΑΝΟΜΑΙ ΑΕ».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 30η Απριλίου 2025, ημέρα Τετάρτη και ώρα 09:30, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Άϊριν - Έβελυν - Μικέλα - Μαίρη Σάρπ
Μέλη: Χαρίκλεια Νικολοπούλου (Αντιπρόεδρος),
Παναγιώτης Φώτης,
Ιωάννης Στεφάτος,
Χαρίκλεια Βλάχου (Εισηγήτρια),
Παντελής Μπορόβας,
Άννα Γκάτζιου,
Μιχαήλ Πολέμης και
Χρυσοβαλάντου - Βασιλική Μήλλιου
Γραμματέας: Ευαγγελία Ρουμπή

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας που διεξήγαγε η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού στις αγορές προμήθειας, εμπορίας και λιανικής πώλησης δημητριακών, γάλακτος, καφέ, μαρμελάδων, ροφημάτων και τυριών, αναφορικά με τυχόν αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές στο πλαίσιο οριζόντιας σύμπραξης ή/και κάθετων συμπράξεων και, ειδικότερα, κατά το τμήμα της εν λόγω έρευνας που αφορά σε τυχόν κάθετες συμπράξεις στην αγορά προμήθειας, εμπορίας και λιανικής πώλησης δημητριακών, κατά παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 περί «Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού», όπως ισχύει, ή/και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), σε συνέχεια της Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε η εταιρεία με την επωνυμία «ΑΤΛΑΝΤΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ - ΔΙΑΝΟΜΑΙ ΑΕ».

Πριν την έναρξη της συζητήσεως, η Πρόεδρος όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την υπάλληλο της Γραμματείας Προέδρου, Αντιπροέδρου και Εισηγητών, Ευαγγελία Ρουμπή, με αναπληρώτρια την Ηλιάνα Κούτρα.

Στην αρχή της συζήτησης η Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην Εισηγήτρια της υπόθεσης, Χαρίκλεια Βλάχου, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αρ. οικ. 2937/14.04.2025 γραπτή εισήγηση και, λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά σε αυτή, πρότεινε, δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αρ. 790/2022 απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ, την αποδοχή, σύμφωνα με το σκεπτικό της εισήγησης, της ως άνω αναφερομένης Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθη από την εταιρεία «ΑΤΛΑΝΤΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ - ΔΙΑΝΟΜΑΙ ΑΕ» και την έκδοση απόφασης με την οποία η Επιτροπή θα:

Διαπιστώνει ότι η Εταιρεία παραβίασε σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στο σκεπτικό της εισήγησης τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής της σε απαγορευμένη κάθετη σύμπραξη δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφονται στην εισήγηση.

Υποχρεώνει την προαναφερόμενη Εταιρεία να παύσει, εφόσον δεν το έχει ήδη πράξει, και να παραλείπει στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο σκεπτικό της εισήγησης παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Επιβάλλει το πρόστιμο που αναλύεται στην εισήγηση για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο σκεπτικό αυτής παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε 2 (δύο) επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και (2) Έκδοση για την εταιρεία « ΑΤΛΑΝΤΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ-ΔΙΑΝΟΜΑΙ ΑΕ». Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη […]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (Α' 93), και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (Β' 5338).

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της εισήγησης και αφού αποχώρησαν από την αίθουσα τα μέλη της Γενικής Διεύθυνσης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας, Χαρίκλειας Βλάχου, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, και αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης προς διευθέτηση υπόθεσης, την εισήγηση και τη Δήλωση Διευθέτησης του μέρους,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΔΑ

1. Αφορμή για την έναρξη αυτεπάγγελτης έρευνας υπήρξαν [...]. Κατόπιν της προκαταρκτικής αξιολόγησης της αγοράς, αποφασίστηκε η διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής και «ΣΛΕΕ») στο πλαίσιο οριζόντιας σύμπραξης ή/και κάθετων συμπράξεων στις αγορές προμήθειας, εμπορίας και λιανικής πώλησης δημητριακών, γάλακτος, καφέ, μαρμελάδων, ροφημάτων και τυριών.

2. Για τους σκοπούς της εν λόγω έρευνας στις 09.09.2021, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΓΔΑ») πραγματοποίησε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, επιτόπιο έλεγχο, στην έδρα, μεταξύ άλλων[1], και της εταιρείας «ΑΤΛΑΝΤΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ - ΔΙΑΝΟΜΑΙ ΑΕ» (εφεξής και «ΑΤΛΑΝΤΑ» ή «Εταιρεία»). Η παρούσα απόφαση έχει ως αντικείμενο το τμήμα της ως άνω έρευνας που αφορά σε κάθετες συμπράξεις στην αγορά προμήθειας, εμπορίας και λιανικής πώλησης δημητριακών, στην οποία μετέχει η εν λόγω Εταιρεία με λιανοπωλητές/αλυσίδες σούπερ μάρκετ[2]. Περαιτέρω, για την πληρέστερη αξιολόγηση του φακέλου της υπόθεσης, κρίθηκε σκόπιμη η αποστολή ερωτηματολογίων σε αλυσίδες σούπερ μάρκετ τις οποίες προμηθεύει η εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΑ[3].

ΙΙ. ΑΤΛΑΝΤΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ - ΔΙΑΝΟΜΑΙ ΑΕ

3. Η εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΑ, η οποία αποτελεί μια αμιγώς ελληνική οικογενειακή επιχείρηση, αντιπροσωπεύει και διανέμει προϊόντα εγχώριων και διεθνών εταιρειών στην ελληνική αγορά από το 1965. Τα [...] κέντρα διανομής της Εταιρείας βρίσκονται στην [...], ενώ η ΑΤΛΑΝΤΑ έχει δημιουργήσει δίκτυο συνεργαζόμενων υποκαταστημάτων [...].

4. Επιπλέον, η Εταιρεία διαθέτει [...].

5. Η ΑΤΛΑΝΤΑ διακινεί, μεταξύ άλλων, προϊόντα που αφορούν σε δημητριακά και μπάρες δημητριακών με το σήμα («brand») της KELLOGG’S[4].

6. Πελάτες της Εταιρείας είναι [...].

7. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2017-2021, το απασχολούμενο διοικητικό και εργατοτεχνικό προσωπικό της Εταιρείας κυμάνθηκε, κατά μέσο όρο, από [...] έως [...] άτομα. Ο συνολικός κύκλος εργασιών της για το έτος 2021, οπότε και διενεργήθηκε ο επιτόπιος έλεγχος, διαμορφώθηκε σε [...] ευρώ, ενώ με βάση τις μη εγκεκριμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας εκτιμάται ότι ο κύκλος εργασιών της για το έτος 2024 θα ανέλθει σε περίπου [...] ευρώ[5].

ΙΙΙ. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

ΙΙΙ.1 Εφαρμοστέες διατάξεις

8. Το άρθρο 29Α του ν. 3959/2011[6], ορίζει ότι:

«Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού μπορεί να θεσπιστεί διαδικασία διευθέτησης διαφορών για τις επιχειρήσεις που παραδέχονται την αποδιδόμενη σε αυτούς παράβαση των άρθρων 1, 1Α και 2 του παρόντος ή των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την απόφαση αυτή ρυθμίζονται τα εξής θέματα:

α) οι όροι και οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη διαδικασία διευθέτησης,

β) το στάδιο της διαδικασίας, κατά το οποίο μπορεί να υποβληθεί αίτημα του ελεγχομένου να υπαχθεί σε διαδικασία διευθέτησης το αργότερο μέχρι την κατάθεση από το μέρος του πρώτου υπομνήματος μετά από την κοινοποίηση της εισήγησης,

γ) η διαδικασία που ακολουθείται, προκειμένου να επιτευχθεί η διευθέτηση της διαφοράς. Στη διαδικασία αυτή προβλέπεται υποχρεωτικά η παραδοχή από τον ελεγχόμενο της αποδιδόμενης σε αυτόν παράβασης ως προϋπόθεση για τη διευθέτηση της διαφοράς. Εάν τελικά η διευθέτηση δεν επιτευχθεί, η δήλωση του ελεγχομένου περί παραδοχής της παράβασης, όπως περιλαμβάνεται στις παρατηρήσεις που υπέβαλε, θεωρείται ανακληθείσα και δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ούτε από την Επιτροπή ούτε από τα δικαστήρια,

δ) η πρόσβαση των συμμετεχόντων στη διαδικασία διευθέτησης και στα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διευθέτησης, καθώς και η δυνατότητα αξιοποίησης των δηλώσεων και απο-

[1] Επιτόπιος έλεγχος πραγματοποιήθηκε και σε άλλες προμηθεύτριες εταιρείες καθώς και σε λιανοπωλητές. Η αξιολόγηση τυχόν αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών των λοιπών εταιρειών δεν συνιστά αντικείμενο της παρούσας απόφασης, βλ. σχετικά την υπ’ αρ. 4339/28.06.2024 Πράξη χωρισμού υποθέσεων.

[2] Βλ. οπ.π.

[3] Βλ. υπ’ αρ. 5393/05.08.2024, 5400/05.08.2024, 5403/05.08.2024, 5404/05.08.2024, 5435/06.08.2024, 5483/07.08.2024 και υπ’ αρ. 5545/09.08.2024 επιστολές των σούπερ μάρκετ [...] αντίστοιχα.

[4] Σημειώνεται ότι η εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΑ δραστηριοποιείται και στην διανομή προϊόντων που αφορούν σε αλκοολούχα ποτά, αλμυρά snack, αρτοσκευάσματα, γλυκά snack και ζαχαρώδη, είδη ζαχαροπλαστικής, προϊόντα ειδικής διατροφής (π.χ. vegan, βιολογικά, χωρίς γλουτένη κ.ά.), ελιές και πάστα ελιάς, έτοιμα φαγητά, κονσέρβες, μαρμελάδες και αλοιφές, μπαχαρικά, ροφήματα, σάλτσες, τουρσί και πίκλες, καθώς και λοιπά προϊόντα (π.χ μπαταρίες, power bank κ.ά.). Τα αντίστοιχα σήματα («brands») των ανωτέρω προϊόντων είναι τα εξής: Phunk, Henkell, Yago, Pringles, Healthy habits, Mestemacher, KuchenMeister, Ritter Sport, Hershey’s, Matilde Vicenzi, Storck, Vahiné, Elledi, Edem, Meica, Kuhne, Bonduelle, Duracell, Mézete, Mc Cormick, Valsoia, Marchoc, Tchibo, Twinings, Davidoff, V8, Kikkoman, Cholula, Alfa και Stubb’s.

[5] Βλ. υπ’ αρ. 7879/25.10.2024 επιστολή της ΑΤΛΑΝΤΑ.

[6] Το άρθρο 29Α προστέθηκε στον ν. 3959/2011 δυνάμει του άρθρου 29 του ν. 4886/2022 (Α’ 12). Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 52 παρ. 1 του ν. 4886/2022, οι διατάξεις του παρόντος (νόμου) για τη διευθέτηση υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων και των διατάξεων του παρόντος άρθρου για τη δυνατότητα διευθέτησης, εφαρμόζονται και επί των εκκρεμών ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού υποθέσεων μετά τη θέση τους σε ισχύ με την δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

δεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν από τα μέρη κατά τη διαδικασία αυτή,

ε) η δυνατότητα χωριστής διευθέτησης, σε περίπτωση περισσότερων ελεγχομένων, εκ των οποίων μόνο μερικοί συναινούν στη διευθέτηση,

στ) η δυνατότητα της Επιτροπής, σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, να μειώσει τα επιβαλλόμενα πρόστιμα. Η μείωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) σε σχέση προς το πρόστιμο που θα επιβαλόταν σε περίπτωση μη διευθέτησης της διαφοράς, όπως αυτό το πρόστιμο θα διαμορφωνόταν ύστερα και από μείωση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 29Ε,

ζ) ζητήματα διαχρονικού δικαίου, και

η) κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

Σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, η Επιτροπή εκδίδει απόφαση κατ’ απλοποιημένη διαδικασία, στην οποία, μεταξύ άλλων, βεβαιώνονται η τέλεση της αποδιδόμενης παράβασης, καθώς και το γεγονός της διευθέτησης της διαφοράς, και επιβάλλονται οι ανάλογες κυρώσεις».

9. Υπενθυμίζεται ότι βάσει του προϊσχύσαντος άρθρου 25Α[7] του ν. 3959/2011 (νυν άρθρου 29Α), καθώς και βάσει της περ. ιδ (εε) της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 3959/2011[8] εκδόθηκε η υπ’ αρ. 628/2016 απόφαση ΕΑ, η οποία τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την υπ’ αρ. 704/2020 απόφαση ΕΑ. Εν συνεχεία, οι εν λόγω αποφάσεις αντικαταστάθηκαν από την υπ’ αρ. 790/2022 Απόφαση ΕΑ περί της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών (εφεξής «υπ’ αρ. 790/2022 απόφαση της ΕΑ»)[9].

10. Σύμφωνα με την παρ. 2 της υπ’ αρ. 790/2022 απόφασης ΕΑ, σκοπός της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών (εφεξής και «ΔΔΔ») είναι η απλοποίηση και επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας έκδοσης αποφάσεων από την ΕΑ για παραβάσεις των άρθρων 1, 1Α και 2 του ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, καθώς και ο περιορισμός του αριθμού των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεών της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών[10]. Και τούτο, προκειμένου να παρασχεθεί στην ΕΑ η δυνατότητα να εξετάζει περισσότερες υποθέσεις με τους ίδιους πόρους και με λιγότερη διοικητική επιβάρυνση, να αυξάνει, έτσι, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της δράσης της και να ενισχύει, συγχρόνως, τόσο τον ανταγωνισμό στην ελληνική οικονομία όσο και το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και έγκαιρη τιμωρία των παραβατών. Στο πλαίσιο αυτό, στις επιχειρήσεις που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της ΕΑ[11] μπορεί να επιβάλλονται μειωμένα πρόστιμα υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναλύονται κατωτέρω[12]. Η συμβολή αυτή λαμβάνει τη μορφή της ειλικρινούς, ανέκκλητης και ανεπιφύλακτης παραδοχής από μέρους της εμπλεκόμενης επιχείρησης ως προς την αποδιδόμενη σε αυτή συμμετοχή στην παράβαση και την ευθύνη που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή, καθώς και της παραίτησής της από την άσκηση συγκεκριμένων δικονομικών δικαιωμάτων και δικαιολογεί μείωση του προστίμου που επιβάλλεται από την ΕΑ[13].

11. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ΔΔΔ οι επιχειρήσεις, για τις οποίες διεξάγονται έρευνες για συμμετοχή σε απαγορευμένη σύμπραξη (οριζόντια καρτελική ή κάθετη σύμπραξη) και σε βάρος των οποίων έχουν συλλεχθεί αποδεικτικά στοιχεία και έχει στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, αναγνωρίζουν ανεπιφύλακτα τη συμμετοχή τους σε και την ευθύνη τους από αυτή και παραιτούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από το δικαίωμά τους να λάβουν πλήρη πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης κατά τη συζήτηση ενώπιον της ΕΑ[14].

12. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση διαπίστωσης παράβασης από την ΕΑ κατά το άρθρο 29Α τελευταίο

[7] Το οποίο θεσπίστηκε και εισήχθη στον ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (Α’ 94). Ως προς την εισαγωγή του άρθρου 29Α στον ν. 3959/2011, βλ. υποσ. 6.

[8] Η περ. ιδ (εε) θεσπίστηκε και εισήχθη στο άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (Α’ 94).

[9] Με θέμα: «Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις απαγορευμένων συμπράξεων, πρόσκλησης σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωσης μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών και περιπτώσεων κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης κατά παράβαση των άρθρων 1, 1Α και 2 του ν. 3959/2011, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4886/2022 και ισχύει ή/και των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ».

[10] Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-456/10, Timab κ.ά. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 60.

[11] Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-456/10, Timab κ.ά. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 65.

[12] Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία δικαιολογείται, εάν η συμπεριφορά της επιχείρησης διευκόλυνε την εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διαπίστωση της παράβασης και, ενδεχομένως, την παύση της, βλ. ΔΕΚ C-297/98 P, SCA Holding κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 36, ΔΕΚ C-328/05 P, SGL Carbon κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 83 και ΠΕΚ Τ-311/94, BPB de Eendracht κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 325. Μείωση του προστίμου δικαιολογείται, επίσης, στην περίπτωση που επιχείρηση συνδράμει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ευκολότερη διαπίστωση του υποστατού της παράβασης, ιδίως με την εκ μέρους της επιχείρησης αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση ή με τη μη αμφισβήτηση των πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων θεμελιώνεται η παράβαση, βλ. ΔΕΚ C-298/98 P, Finnboard κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 56, 59 και 60, ΔΕΚ C-57/02 P, Acerinox κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 88.

[13] Η μείωση του προστίμου δικαιολογείται ενόψει της συνεργασίας της εμπλεκόμενης επιχείρησης υπό την παραπάνω έννοια. Η ΕΑ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με αποκλειστική αρμοδιότητα την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού με την έκδοση εκτελεστών αποφάσεων που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, δεν διαπραγματεύεται με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις το ζήτημα της ύπαρξης της παράβασης και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης. Βλ. και Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων, ΕΕ C 167 της 2.7.2008 (εφεξής και «Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή ΔΔΔ»), παρ. 2.

[14] Βλ. άρθρο 14 παρ. 2Α του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (Β’ 5338/2024) (εφεξής και «ΚΛΔ»). Αντίστοιχη πρόβλεψη υπήρχε και στις προϊσχύσασες μορφές του άρθρου αυτού. Βλ. επίσης Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή ΔΔΔ.

εδάφιο του ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με τα άρθρα 25 παρ. 1[15] και 25Β[16] του ίδιου νόμου εκδίδεται κατ’ απλοποιημένη διαδικασία, αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι ισχυρισμοί, νομικοί και πραγματικοί, και οι θέσεις των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, όπως προβλήθηκαν στο πλαίσιο της ΔΔΔ. Με την ίδια απόφαση προβλέπεται η επιβολή προστίμου[17] στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά το άρθρο 25Β παρ. 1 έως 4 του ν. 3959/2011 και σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ σχετικά με τις Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων[18] (εφεξής «Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων»), μειωμένου κατά ποσοστό 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στην ΔΔΔ.

ΙΙΙ.2 ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΥΠΟΘΕΣΗ

ΙΙΙ.2.1 ΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ - ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΑ

13. Με βάση το ως άνω θεσμικό πλαίσιο, η εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΑ, για την οποία συλλέχθηκαν αποδεικτικά στοιχεία ικανά να στοιχειοθετήσουν παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο κάθετων συμπράξεων με λιανοπωλητές/αλυσίδες σούπερ μάρκετ στην αγορά προμήθειας, εμπορίας και λιανικής πώλησης δημητριακών, εκδήλωσε εγγράφως το ενδιαφέρον της για διερεύνηση της δυνατότητας υπαγωγής της υπόθεσης σε ΔΔΔ και κατέθεσε σχετικό αίτημα[19] στις 21.10.2024 σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 16 της υπ’ αρ. 790/2022 απόφασης της ΕΑ.

14. Ακολούθως, η ΕΑ σε συνεδρίασή της στις 29.10.2024[20] έκρινε ομόφωνα ότι η παρούσα υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε αυτή[21]. Προς τούτο, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας για την υπαγωγή υποθέσεων σε διαδικασία διευθέτησης, η ΕΑ συνεκτίμησε, ιδίως, την ειλικρινή πρόθεση της Εταιρείας να υπαχθεί στη ΔΔΔ, τη φύση της εν λόγω παράβασης ως κάθετης σύμπραξης και τον προσδοκώμενο βαθμό επίτευξης διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, ο οποίος εν προκειμένω κρίθηκε σημαντικός. Συνακόλουθα, εξουσιοδότησε την αρμόδια Εισηγήτρια, Χαρίκλεια Βλάχου, να διεξάγει διμερείς συσκέψεις με την εμπλεκόμενη επιχείρηση προς τυχόν διευθέτηση της υπόθεσης[22].

ΙΙΙ.2.2 ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ

15. Στη συνέχεια, η Εισηγήτρια κάλεσε την Εταιρεία σε διμερείς συσκέψεις[23], οι οποίες έλαβαν χώρα στις 05.11.2024 και 14.11.2024[24]. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων της Εισηγήτριας και της ΓΔΑ με την Εταιρεία, η τελευταία ενημερώθηκε σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 20 της υπ’ αρ. 790/2022 απόφασης της ΕΑ, περιλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου[25]. Περαιτέρω, στο πλαίσιο της διαδικασίας, η εμπλεκόμενη Εταιρεία ανέπτυξε επαρκώς τις απόψεις της επί των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και γνωστοποίησε τους νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς της.

16. Ακολούθως και όταν επετεύχθη επαρκής βαθμός συναντίληψης αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά, τον νομικό τους χαρακτηρισμό, τη βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια των παραβάσεων, τον βαθμό απόδειξης των αιτιάσεων βάσει των αποδεικτικών στοιχείων και τον υπολογισμό του εύρους του προστίμου, η Εταιρεία ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση της Εισηγήτριας για υποβολή Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς (εφεξής και «ΠΔΔ»)[26] και υπέβαλε την σχετική ΠΔΔ[27] στις 18.02.2025.

17. Η ΠΔΔ της Εταιρείας περιλάμβανε τα προβλεπόμενα στην παρ. 27 της υπ’ αρ. 790/2022 απόφασης της ΕΑ ήτοι: (α) ανεπιφύλακτη παραδοχή με σαφείς όρους που δεν επιδέχονται παρερμηνεία της συμμετοχής της στην παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, καθώς και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή, η οποία περιγράφεται συνοπτικά όσον αφορά το αντικείμενό της, την ενδεχόμενη εφαρμογή της, τα κύρια πραγματικά περιστατικά, τον νομικό χαρακτηρισμό τους, και τη διάρκεια της συμμετοχής της στην εν λόγω παράβαση, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν για τη διευθέτηση της διαφοράς, (β) αποδοχή του ανώτατου ύψους προστίμου που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΑ στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων, (γ) επιβεβαίωση από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση ότι έχει ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με την αποδιδόμενη σε αυτήν παράβαση και ότι της παρασχέθηκαν επαρκείς δυνατότητες να γνωστοποι-

[15] Η παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 προβλέπει τις κυρώσεις, πέραν της επιβολής προστίμου, που δύναται να επιβάλει η ΕΑ σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των άρθρων 1, 2 και 11 του ίδιου νόμου και 101 και 102 ΣΛΕΕ. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης στη ΔΔΔ.

[16] Οι παρ. 1 έως και 4 του άρθρου 25Β του ν. 3959/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 20 του ν. 4886/2022 (Α’ 12) και ισχύει, προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια υπολογισμού του προστίμου και το ανώτατο όριο αυτού. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης σε ΔΔΔ.

[17] Στο πλαίσιο της ΔΔΔ η ΕΑ δύναται να επιβάλει κατά τη διακριτική της ευχέρεια και τις λοιπές προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 κυρώσεις.

[18] Βλ. Ανακοίνωση της ΕΑ της 13.07.2022 αναφορικά με τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων δυνάμει των άρθρων 25 και 25Β του ν. 3959/2011, όπως ισχύει.

[19] Βλ. σχετικά υπ’ αρ. 7697/21.10.2024 δήλωση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υπαγωγή της Εταιρείας σε ΔΔΔ.

[20] Βλ. το υπ’ αρ. 64 Πρακτικό της από 29.10.2024 Συνεδρίασης της ΕΑ.

[21] Βλ. υπ’ αρ. 790/2022 Απόφαση της ΕΑ, ενότητα ΙΙ, παρ. 6-9.

[22] Βλ. υπ’ αρ. 790/2022 Απόφαση της ΕΑ, παρ. 18. Κατά την παρ. 19 της εν λόγω Απόφασης, η παροχή εξουσιοδότησης στον Εισηγητή να διεξάγει διμερείς συσκέψεις αναστέλλει τις προθεσμίες των παρ. 4 και 5 του άρθρου 15 του ν. 3959/2011.

[23] Βλ. σχετικά υπ’ αρ. οικ. 7956/30.10.2024 επιστολή της ΓΔΑ.

[24] Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων συνετάχθησαν και υπεγράφησαν αρμοδίως από την Εισηγήτρια, τη ΓΔΑ και την Εταιρεία τα αντίστοιχα πρακτικά σε δύο πρωτότυπα, ένα εκ των οποίων παρέλαβε η Εταιρεία και ένα τηρείται στον φάκελο της υπόθεσης.

[25] Βλ. σχετικά Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων.

[26] Βλ. σχετικά υπ’ αρ. 555/22.01.2025 επιστολή της ΓΔΑ. Η ταχθείσα προθεσμία για την υποβολή της ΠΔΔ ήταν μέχρι την 21.02.2025, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 25 της υπ’ αρ. 790/2022 Απόφασης της ΕΑ.

[27] Βλ. σχετικά υπ’ αρ. 1491/18.02.2025 επιστολή της ΑΤΛΑΝΤΑ.

ήσει τους ισχυρισμούς, νομικούς και πραγματικούς, και τις απόψεις της επί αυτών, (δ) δήλωση παραίτησης της ενδιαφερόμενης επιχείρησης από το δικαίωμά της να λάβει περαιτέρω ή/και πλήρη πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης ενώπιον της ΕΑ, υπό την επιφύλαξη η εισήγηση διευθέτησης να μην απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς ή η ΕΑ να μην αποδεχθεί με την απόφασή της την πρόταση αυτή, (στ) δήλωση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης ότι παραιτείται από κάθε αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της ΕΑ ή/και της εγκυρότητας της διαδικασίας που ακολουθείται για την επιβολή σε βάρος της προστίμου στο πλαίσιο της ΔΔΔ.

18. Η υποβολή της ΠΔΔ εκ μέρους της ΑΤΛΑΝΤΑ έγινε υπό την επιφύλαξη ότι το πρόστιμο που θα της επιβληθεί από την ΕΑ δεν θα ξεπερνά το ανώτατο ποσό, το οποίο έχει αποδεχθεί για την αποδιδόμενη σε αυτή παράβαση[28].

19. Η παράθεση των γεγονότων και η νομική αξιολόγηση που ακολουθεί θεμελιώνεται σε συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από την ΑΤΛΑΝΤΑ, η οποία υπέβαλε την ΠΔΔ, των πραγματικών περιστατικών, του νομικού χαρακτηρισμού τους, της συμμετοχής της στην διαπιστούμενη παράβαση και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή.

IV. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

20. Η σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμες ή δυνάμενες να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της σκοπούμενης χρήσης τους.

21. Η παρούσα υπόθεση αφορά καταρχήν στις σχετικές αγορές δημητριακών πρωϊνού («ready-to-eat cereal» ή «RTEC»)[29] και μπαρών δημητριακών («on-the-go»)[30]. Η σχετική αγορά δημητριακών πρωϊνού αφορά σε προϊόντα που παρασκευάζονται από διάφορα δημητριακά, όπως καλαμπόκι, σιτάρι, βρώμη ή ρύζι, καθώς και από άλλα συστατικά, όπως ξηροί καρποί, αποξηραμένα φρούτα, γλυκαντικά και άλλα πρόσθετα, τα οποία υπόκεινται σε επεξεργασία προκειμένου να δημιουργηθεί το τελικό προϊόν[31]. Η σχετική αγορά που αφορά σε μπάρες δημητριακών αναφέρεται σε προϊόντα που παρασκευάζονται από διάφορα δημητριακά, ξηρούς καρπούς και άλλα πρόσθετα, όπως φρούτα και σοκολάτα, και καταναλώνονται εν κινήσει ή καθ’ οδόν[32].

22. Για τις ανάγκες της παρούσας υπόθεσης, λαμβάνεται υπόψη ο στενότερος δυνατός ορισμός της σχετικής αγοράς, ήτοι η αγορά δημητριακών πρωϊνού («ready-to-eat cereal» ή «RTEC»), δεδομένου ότι, αφενός, τα πραγματικά περιστατικά, όπως αυτά προκύπτουν και από τα μηνύματα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας που καταγράφονται ενδεικτικώς κατωτέρω[33], αφορούν καταρχήν στα εν λόγω προϊόντα, και, αφετέρου, τα νομικά συμπεράσματα της παρούσας απόφασης δεν θα μεταβάλλονταν υπό οποιονδήποτε εναλλακτικό ορισμό. Αντίστοιχα, παρότι η εν λόγω αγορά δύναται να κατατμηθεί περαιτέρω[34], εντούτοις, για τους σκοπούς της παρούσας, ο ακριβής ορισμός της σχετικής αγοράς μπορεί να παραμείνει ανοιχτός, καθώς το αποτέλεσμα της νομικής αξιολόγησης δεν μεταβάλλεται.

23. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την γεωγραφική περιοχή, στην οποία οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού, ώστε να μπορούν να αξιολογηθούν οι συνέπειες της υπό έρευνα συμπεριφοράς και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν σε αυτές[35]. Εν προκειμένω, ως σχετική γεωγραφική αγορά μπορεί να οριστεί το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καθώς τόσο η ΑΤΛΑΝΤΑ όσο και οι λιανοπωλητές/αλυσίδες σούπερ μάρκετ που προμηθεύει δραστηριοποιούνται σε όλη την επικράτεια της χώρας.

24. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς δεν αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη νομική αξιολόγηση της υπό κρίση υπόθεσης, διότι κατά πάγια ενωσιακή νομολογία και πρακτική δεν απαιτείται η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, όταν οι κρινόμενες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού[36].

---

[28] Βλ. κατωτέρω, παρ. 100 επ.

[29] Βλ. αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP/M.4738 OEP/MSP-STIFTUNG/DVG/DAILYCER GROUP, σκ. 14-15, COMP/M.5906 ONE EQUITY PARTNERS/CONSTANTIA, σκ. 14 και COMP/M.7709 BRIGHT FOOD GROUP/INVERMIK, σκ. 17-18.

[30] Βλ. αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP/M.7709 BRIGHT FOOD GROUP/INVERMIK, σκ. 20-21 και COMP/M.5906 ONE EQUITY PARTNERS/CONSTANTIA, σκ. 14.

[31] Σύμφωνα με την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η αγορά δημητριακών πρωϊνού θα μπορούσε να διακριθεί σε: α) όλα τα RTEC προϊόντα, β) σε προϊόντα RTEC πλην muesli, γ) σε muesli, δ) σε RTEC προϊόντα που εντάσσονται στην κατηγορία της «υγιεινής διατροφής», ε) σε RTEC προϊόντα που απευθύνονται σε παιδιά και στ) σε RTEC προϊόντα που απευθύνονται σε ενηλίκους/οικογένειες. Όπως και στην περίπτωση άλλων αγορών καταναλωτικών προϊόντων, μια περαιτέρω διάκριση των προϊόντων δημητριακών πρωϊνού θα μπορούσε να είναι σε επώνυμα προϊόντα και προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, βλ. απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP/M.7709 BRIGHT FOOD GROUP/INVERMIK, σκ. 18.

[32] Οι μπάρες δημητριακών μπορούν επίσης να έχουν επικάλυψη («coating») ή διακόσμηση («decoration»). Μια πιθανή περαιτέρω διάκριση των μπαρών δημητριακών θα μπορούσε να είναι σε επώνυμα προϊόντα και προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, βλ. απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP/M.7709 BRIGHT FOOD GROUP/INVERMIK, σκ. 20-21.

[33] Βλ. κατωτέρω παρ. 64-81.

[34] Βλ. ανωτέρω, υποσ. 31.

[35] Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού (97/C 372/03) (εφεξής «Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς»), η οποία αντικαταστάθηκε από την Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης (C/2024/1645).

[36] Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ T-38/02, Groupe Danone κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 99, και ΠΕΚ T-48/02, Brouwerij Haacht NV κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 58, καθώς και τη σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπουν.

Συναφώς, δεν απαιτείται, κατ’ αρχήν, για τη διαπίστωση παράβασης ειδική οικονομική ανάλυση για τις συνθήκες της οικείας αγοράς, ούτε και για τον προσδιορισμό αυτής[37]. Η αρχή αυτή μπορεί να εφαρμοστεί αναλογικά και στην περίπτωση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011.

25. Ως εκ τούτου, εκτιμάται ότι η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής προϊοντικής και γεωγραφικής αγοράς παρέλκει, δεδομένου ότι τα συμπεράσματα της παρούσας απόφασης δεν θα μεταβάλλονταν υπό οποιονδήποτε εναλλακτικό ορισμό

26. Τέλος, σημειώνεται ότι το μερίδιο της ΑΤΛΑΝΤΑ στη σχετική αγορά δημητριακών πρωϊνού κυμάνθηκε, για το διάστημα από τον Ιούλιο του 2020 έως τον Ιούλιο του 2021, κατά όγκο πωλήσεων σε [15-25]% - [15-25]% και κατ’ αξία πωλήσεων για το ίδιο χρονικό διάστημα σε [15-25]% - [15-25]%[38]. Η Εταιρεία κατείχε αντίστοιχο μερίδιο αγοράς κατ’ αξία πωλήσεων στο κανάλι διανομής λιανικής πώλησης (σούπερ μάρκετ) και για τα έτη 2013-2019[39].

V. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

V.1 ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

27. Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3959/2011: «Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων και όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στην Ελληνική Επικράτεια, και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής, (…)».

28. Επομένως, προϋποθέσεις για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης είναι: α) η ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων (ή εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων) και β) αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας να είναι ο περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού. Αντίστοιχες είναι και οι βασικές προϋποθέσεις που τάσσονται από τον ενωσιακό νομοθέτη για την εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, το οποίο, υπό την επιφύλαξη της πλήρωσης του κριτηρίου του επηρεασμού του ενδοενωσιακού εμπορίου[40], είναι εφαρμοστέο βάσει του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003[41]. Ουσιαστικά, μοναδική επιπλέον προϋπόθεση εφαρμογής της ενωσιακής διάταξης, σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου, είναι η δυνατότητα επίδρασης στο ενδοενωσιακό εμπόριο[42].

29. Την παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 προβλέπει εξαίρεση από τον ως άνω απαγορευτικό κανόνα για τις συμφωνίες, οι οποίες (α) συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, (β) εξασφαλίζουν συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το προκύπτον όφελος, (γ) δεν επιβάλλουν περιορισμούς που δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών και (δ) δεν παρέχουν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα των σχετικών προϊόντων. Οι τέσσερις προαναφερόμενες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά προκειμένου να τύχει εφαρμογής η ατομική απαλλαγή που προβλέπουν οι ανωτέρω διατάξεις. Εφόσον έστω και μία από αυτές δεν πληρούται, η συμφωνία είναι αυτοδικαίως άκυρη κατ’ άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 3959/2011. Η επιχείρηση που διεκδικεί τη χορήγηση ατομικής απαλλαγής φέρει το βάρος να αποδείξει ότι πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία. Αντίστοιχες είναι και οι προβλέψεις της παρ. 3 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

V.2 ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΝΔΟΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΣΛΕΕ

30. Για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ παράλληλα προς τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, βάσει της παρ. 1 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003, θα πρέπει να εξεταστεί εάν στην παρούσα υπόθεση συντρέχει το κριτήριο του επηρεασμού του ενδοενωσιακού εμπορίου. Το εν λόγω κριτήριο συνιστά αυτόνομο κριτήριο της ενωσιακής νομοθεσίας, το οποίο εκτιμάται ad hoc και οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού[43].

31. Συγκεκριμένα, για την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού, οι συμφωνίες και μονομερείς πρακτικές πρέπει να δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ως εκ τούτου, να δύνανται να επηρεάσουν «αισθητά» το εμπόριο μεταξύ Κρατών-μελών[44].

32. Για να είναι σε θέση μια συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ Κρατών-μελών θα πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ Κρατών-μελών, τούτο δε κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς μεταξύ των Κρατών-μελών[45].

---

[37] Βλ. ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4.

[38] Βλ. ηλεκτρονική αλληλογραφία της 08.09.2021 με αποστολέα τον [...], αποδέκτη τον [...], στέλεχος της [...] (σούπερ μάρκετ [...]) Θέμα «[...]- ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ KELLOGG’S -ΛΟΙΠΑ», Συνημμένο «Peppa pig data 2021 NEW SKU’S - [...]. Pptx» όπου παρατίθεται απόσπασμα από την έρευνα της IRI στην αγορά δημητριακών πρωινού στο σύνολο των σούπερ μάρκετ στην ελληνική επικράτεια.

[39] Βλ. ΕΑ, Τελική Έκθεση της κλαδικής έρευνας στον κλάδο παραγωγής, διανομής και εμπορίας βασικών καταναλωτικών ειδών και ιδίως ειδών διατροφής, καθώς και ειδών καθαριότητας και προσωπικής υγιεινής, 05.03.2021, σελ. 189.

[40] Βλ. κατωτέρω αναλυτικά παρ. 30-35.

[41] Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ L 1 της 04.01.2003 (εφεξής «Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003), σελ. 1.

[42] Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1731/2001, Επισκ. Εμπ. Δικ. 2003, σελ. 1053.

[43] Βλ. σχετικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 81-96 (εφεξής «Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου»), παρ. 12.

[44] Βλ. σχετικά Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 13.

[45] Βλ. σχετικά Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια

Κατά πάγια νομολογία, οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές που καλύπτουν ολόκληρο το έδαφος ενός εκ των Κρατών-μελών, δηλαδή ζωτικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς, έχουν εξ ορισμού ως αποτέλεσμα την παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιεισδύσεως που επιδιώκεται με τη ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, σε αυτή την περίπτωση πληρούται το κριτήριο επηρεασμού του ενδοενωσιακού εμπορίου για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ[46].

33. Το εμπόριο μεταξύ Κρατών-μελών μπορεί να επηρεαστεί, επίσης, σε περιπτώσεις, στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της εθνικής αγοράς. Ειδικά ως προς τις κάθετες συμφωνίες που καλύπτουν το σύνολο ενός Κράτους μέλους και αφορούν προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο διασυνοριακών ανταλλαγών, αυτές δύνανται επίσης να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ Κρατών-μελών, ακόμα και εάν δεν δημιουργούν άμεσα εμπόδια σε αυτό[47]. Περαιτέρω, το μέγεθος και η θέση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην αγορά[48] καθώς και ο όγκος πωλήσεών τους παρέχουν ποσοτικές ενδείξεις για την ικανότητα της συμφωνίας να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ Κρατών-μελών[49]. Συναφώς, όσο σημαντικότερη είναι η θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά, τόσο πιο πιθανό είναι ότι μία συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ Κρατών-μελών[50]. Εφόσον οι εμπλεκόμενες εταιρείες εμπίπτουν στην έννοια των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)[51], οι μεταξύ τους συμφωνίες δεν δύνανται κανονικά να επηρεάσουν το ενδοενωσιακό εμπόριο. Αυτό τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι δραστηριότητές τους έχουν συνήθως τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα[52].

34. Εν προκειμένω, η ΑΤΛΑΝΤΑ εισάγει δημητριακά με την επωνυμία KELLOGG’S από το εξωτερικό και τα διανέμει, ως αποκλειστικός διανομέας για την ελληνική επικράτεια. Ακόμα κι αν η εμπλεκόμενη εταιρία δύναται να εμπίπτει στον ορισμό των ΜΜΕ καθώς, [...][53], ωστόσο, δραστηριοποιείται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας και η δραστηριότητά της δεν έχει τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα. Επιπλέον, κατέχει [...] μερίδιο αγοράς[54]. Τέλος, οι εξεταζόμενες συμφωνίες/πρακτικές καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας και η σχετική γεωγραφική αγορά είναι καταρχήν εθνική.

35. Ενόψει των ανωτέρω, εκτιμάται ότι οι πρακτικές της ΑΤΛΑΝΤΑ είναι ικανές να επηρεάσουν αισθητά το ενδοενωσιακό εμπόριο κατά την έννοια των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού, και, ως εκ τούτου, το άρθρο 101 ΣΛΕΕ τυγχάνει παράλληλης εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση.

V.3 ΚΑΘΕΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ (ΕΕ) 330/2010 ΚΑΙ 2022/720

36. Οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετική οικονομική βαθμίδα, οι οποίες αφορούν στις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη δύνανται να προμηθεύονται, πωλούν ή μεταπωλούν αγαθά και υπηρεσίες (εφεξής «κάθετες συμφωνίες») εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν περιορισμούς του ανταγωνισμού υπό την έννοια των ως άνω διατάξεων (εφεξής «κάθετοι περιορισμοί»).

37. Εν προκειμένω, η ΑΤΛΑΝΤΑ και οι λιανοπωλητές/αλυσίδες σούπερ μάρκετ που διανέμουν τα προϊόντα της δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα εμπορίας τροφίμων. Κατά συνέπεια, οι μεταξύ τους συμφωνίες, όπως αναλυτικά αναφέρονται κατωτέρω, αποτελούν κάθετες συμφωνίες υπαγόμενες στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν κάθετους περιορισμούς του ανταγωνισμού.

38. Οι Κανονισμοί (ΕΕ) 330/2010[55] και (ΕΕ) 2022/720,

του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 23.

[46] Βλ. ΣτΕ 1324/2013, σκ. 6, καθώς και ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-309/99, Wouters, σκ. 95 και ΠΕΚ Τ-65/98, Van den Bergh Foods, ΠΕΚ Τ-7/93, Lagnese-Iglo, σκ. 120. Βλ. επίσης ΔΕφΑθ 1001/2006, ΔΕφΑθ 2891/2009 και ΔΕφΑθ 559/2010. Βλ. επίσης Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 22, 33, 78, 86.

[47] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 22 και 88.

[48] Δέον ληφθεί υπόψιν και η παρ. 52 των Κατευθυντήριων Γραμμών σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, σύμφωνα με την οποία οι συμφωνίες δεν δύνανται, καταρχήν, να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των Κρατών μελών εάν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: «α) το συνολικό μερίδιο αγοράς των μερών σε οποιαδήποτε σχετική αγορά της Κοινότητας που επηρεάζεται από τη συμφωνία δεν υπερβαίνει το 5 %· και β) … στην περίπτωση των κάθετων συμφωνιών, ο συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών που πραγματοποιεί ο προμηθευτής στην Κοινότητα με τα προϊόντα που καλύπτει η συμφωνία δεν υπερβαίνει τα 40 εκατ. ευρώ…». [...], βλ. ανωτέρω παρ. 26.

[49] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 31.

[50] Βλ. ΠΕΚ Τ-65/89, BPB Industries και British Gypsum, σκ. 138 και Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, σκ. 45.

[51] Ως ΜΜΕ ορίζονται οι επιχειρήσεις, ο ετήσιος κύκλος εργασιών των οποίων δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια € ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια € και οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους. Βλ. Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 06.05.2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων, ΕΕ L 124 της 20.05.2003, σελ. 36 έως 41, άρθρο 2.

[52] Βλ. σχετικά Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 50. Βλ. επίσης Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας που δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παρ. 1 της ΣΛΕΕ (de minimis), ΕΕ C 291 της 30.08.2014, σελ. 1 έως 4 (εφεξής «Ανακοίνωση de minimis»), παρ. 4, υποσ. 5.

[53] Βλ. ανωτέρω παρ. 7. Σημειώνεται ότι [...].

[54] Βλ. ανωτέρω παρ. 26.

[55] Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 330/2010 για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, ΕΕ L 102 της 23.04.2010, σελ. 1-7 (εφεξής «Κανονισμός (ΕΕ) 330/2010») ίσχυε κατά τον χρόνο που εφαρμόστηκαν οι πρακτικές που αποτελούν αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης. Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου, καθώς και των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των διοικουμένων, ισχύει ως γενικός κανόνας ότι εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες ίσχυαν κατά το χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν

σε συνδυασμό με τις ερμηνευτικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς[56], εισάγουν τεκμήριο νομιμότητας, ήτοι ευεργέτημα απαλλαγής, για τις κάθετες συμφωνίες από την απαγορευτική διάταξη του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση, αφενός, ότι οι σχετικές συμφωνίες δεν περιέχουν μορφές ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών και, αφετέρου, ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του αγοραστή δεν υπερβαίνει έκαστο το 30% στην οικεία σχετική αγορά.

39. Ειδικότερα, προβλέπονται περιοριστικά συγκεκριμένοι κάθετοι περιορισμοί, που αξιολογούνται ως «ιδιαιτέρως σοβαροί» (εξ αντικειμένου) περιορισμοί του ανταγωνισμού, αποκαλούμενοι και «hardcore restrictions», και οι οποίοι δεν απαλλάσσονται, ακόμη και όταν τα μερίδια αγοράς προμηθευτή (ή/και διανομέα) υπολείπονται του ανωτέρω ορίου, ενώ συγχρόνως συμπαρασύρουν εκτός πεδίου εφαρμογής της ομαδικής απαλλαγής τη συμφωνία στο σύνολό της[57]. Οι εν λόγω περιορισμοί, όπως για παράδειγμα ο καθορισμός παγίου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης και ορισμένα είδη εδαφικής προστασίας, δεν καλύπτονται ούτε από τον «ασφαλή λιμένα» που δημιουργείται για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας («de minimis»), ενώ παράλληλα είναι ελάχιστα πιθανό να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ’ άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ[58].

40. Στο πλαίσιο της ομοιόμορφης εφαρμογής του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού, οι κάθετοι περιορισμοί των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ ερμηνεύονται και εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών (ΕΕ) 330/2010 και 2022/720 (οι οποίοι σε κάθε περίπτωση έχουν άμεση εφαρμογή στις περιπτώσεις εφαρμογής εκ μέρους της ΕΑ του άρθρου 101 ΣΛΕΕ) και σύμφωνα με τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς. Τούτο προκύπτει ευθέως από το άρθρο 1 παρ. 4 του ν. 3959/2011, αλλά και από τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003.

V.4 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ»

41. Για τους σκοπούς του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 (και αντίστοιχα της παρ. 1 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ), όπως προαναφέρθηκε[59], απαιτείται η ύπαρξη συμφωνίας που περιορίζει τον ανταγωνισμό μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων. Ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, νοούμενη ως προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε μια δεδομένη αγορά, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του (λειτουργικό κριτήριο)[60]. Επιπροσθέτως, η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα[61].

42. Εν προκειμένω, η εμπλεκόμενη επιχείρηση δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, στην εισαγωγή και διανομή δημητριακών πρωινού. Επομένως, διεξάγει κατά τρόπο αυτόνομο εμπορική και οικονομική δραστηριότητα, με ίδια ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εν λόγω δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, εμπίπτει ευθέως στην έννοια της «επιχείρησης» κατά τα προεκτεθέντα.

V.5 Η ΥΠΑΡΞΗ «ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ» ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

43. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, για την εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 καθώς και της παρ. 1 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ απαιτείται η ύπαρξη «συμφωνίας» (ή εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων) που περιορίζει τον ανταγωνισμό μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων.

44. Προκειμένου να υπάρχει «συμφωνία», αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, ρητά ή σιωπηρά, να εγκρίνουν από κοινού ένα σχέδιο που περιορίζει ή μπορεί να περιορίσει την κοινή ελευθερία τους, καθορίζοντας μεταξύ τους τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Αρκεί, δηλαδή, οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά

την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις. Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ συνεκδ. υποθ. C-201/09 και C-216/09, ArcelorMittal Luxembourg SA κατά Επιτροπής, σκ. 67-71. Ο εν λόγω Κανονισμός αντικαταστάθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2022/720, ΕΕ L 134 της 11.05.2022, σελ. 4-13 (εφεξής «Κανονισμός (ΕΕ) 2022/720»), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 01.06.2022.

56 Υπό το πρίσμα του Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010, βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 130 της 19.05.2010 (εφεξής «Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς 2010»), σελ. 1-46, οι οποίες αντικαταστάθηκαν από τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 248 της 30.06.2022, σελ. 1-85 (εφεξής «Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς 2022»).

57 Βλ. άρθρο 4 Κανονισμών (ΕΕ) 330/2010 και 2022/720.

58 Βλ. Ανακοίνωση de minimis, παρ. 13, και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition «by object» for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25.06.2014, SWD (2014) 198 final, σελ. 3-4 (εφεξής «Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition “by object” for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice»), υπό στοιχείο 1, καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ. επίσης Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς 2022, παρ. 177-181.

59 Βλ. ανωτέρω παρ. 28.

60 Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ συνεκδ. υποθ. C-180 έως 184/98, Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, σκ. 74, ΔΕΚ C-55/96, Job Centre coop.arl, σκ. 21, καθώς και ΔΕΚ C-244/94, Federation Francaise des Societes d’Assurance κ.ά. κατά Ministère de l’Agriculture et de la Pêche, σκ. 14.

61 Βλ. ενδεικτικά ΓενΔΕΕ T-23/09, Conseil national de l’Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l’Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 70-71, ΔΕΚ C-55/96, Job Centre coop.arl, σκ. 21, ΔΕΚ συνεκδ. υποθ. C-180 έως 184/98, Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, σκ. 74, ΔΕΚ C-118/85, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκ. 7, ΔΕΚ C-41/90, Klaus Höfner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH, σκ. 21, ΔΕΚ C-35/96, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD), σκ. 36, ΔΕΚ C-244/94, Federation Francaise des Societes d’Assurance κ.ά. κατά Ministère de l’Agriculture et de la Pêche, σκ. 14, καθώς και ΕΑ 292/IV/2005, υπό 2.1 και 2.2.

κατά καθορισμένο τρόπο[62]. Η ύπαρξη συμφωνίας μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών. Είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός χαρακτήρας της σύμβασης, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της, δεν απαιτούνται δηλαδή τυπικές διαδικασίες ούτε κυρώσεις μη συμμόρφωσης ή μέτρα εφαρμογής[63]. Η ύπαρξη της «συμφωνίας», επομένως, στηρίζεται στην ύπαρξη συμπτώσεως των βουλήσεων δύο τουλάχιστον μερών, η μορφή εκδηλώσεως της οποίας δεν είναι σημαντική εφόσον συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων αυτών[64]. Η εν λόγω έννοια της συμφωνίας καλύπτει τόσο τις οριζόντιες συμφωνίες, οι οποίες συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο επίπεδο αγοράς, όσο και τις κάθετες συμφωνίες, όπως αυτές ορίστηκαν ανωτέρω.[65] Στις τελευταίες υπάγονται οι συμφωνίες της ΑΤΛΑΝΤΑ με καταστήματα λιανικής πώλησης/αλυσίδες σούπερ μάρκετ στην παρούσα υπόθεση[66].

45. Σημειώνεται ότι εν τη απουσία (έστω και κατά φαινόμενο) σύμβασης και γενικότερα «συμφωνίας» υπό την ανωτέρω έννοια, αναζητείται τυχόν «εναρμονισμένη πρακτική» μεταξύ των επιχειρήσεων, δηλαδή μορφή συντονισμού, η οποία, χωρίς να φθάνει μέχρι τη σύναψη συμφωνίας, αντικαθιστά ηθελημένα τους κινδύνους που ενέχει ο ανταγωνισμός με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών[67]. «Εναρμονισμένη πρακτική» νοείται και σε επίπεδο κάθετων σχέσεων μεταξύ, λόγου χάριν, ενός προμηθευτή και των μεταπωλητών του. Για τη στοιχειοθέτησή της αναζητείται η συμμόρφωση των μεταπωλητών με τις αποστελλόμενες από τον προμηθευτή οδηγίες, λόγου χάριν ως προς τις τιμές. Η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής διαπιστώνεται στο πλαίσιο αυτό εφόσον οι τιμές τίθενται σε εφαρμογή, γεγονός από το οποίο συνάγεται η συναίνεση των μεταπωλητών στις πρακτικές που διαμορφώνει ο προμηθευτής[68].

46. Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς, σε περίπτωση που δεν υπάρχει ρητή συμφωνία με την οποία εκφράζεται η σύμπτωση των βουλήσεων, το μέρος ή η Αρχή που προβάλλει παραβίαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ πρέπει να αποδείξει ότι η μονομερής πολιτική του ενός μέρους έχει τη συναίνεση του άλλου[69]. Στην περίπτωση των κάθετων συμφωνιών, η συναίνεση σε συγκεκριμένη μονομερή πολιτική μπορεί να είναι είτε ρητή είτε σιωπηρή: α) η ρητή συναίνεση μπορεί να συναχθεί από τις εξουσίες που παρέχονται στα μέρη επί τη βάσει προϋφιστάμενης γενικής συμφωνίας. Αν οι όροι της εν λόγω συμφωνίας προβλέπουν ή επιτρέπουν σε ένα μετέχον μέρος να υιοθετήσει στη συνέχεια συγκεκριμένη μονομερή πολιτική που είναι δεσμευτική για το άλλο μέρος, η συναίνεση του άλλου μέρους μπορεί να αποδειχθεί σε αυτή τη βάση[70], β) για να γίνει δεκτή η ύπαρξη σιωπηρής συναίνεσης είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι το ένα από τα μετέχοντα μέρη ζητεί ρητά ή σιωπηρά τη συνεργασία του άλλου μετέχοντος μέρους για την εφαρμογή της μονομερούς του πολιτικής και ότι το άλλο μέρος έχει συμμορφωθεί με την απαίτηση αυτή εφαρμόζοντας την εν λόγω μονομερή πολιτική στην πράξη[71]. Για παράδειγμα, αν, μετά την εκ μέρους ενός προμηθευτή αναγγελία μονομερούς μείωσης των προμηθειών για την αποτροπή του παράλληλου εμπορίου, οι διανομείς μειώσουν αμέσως τις παραγγελίες τους και παύσουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι τελευταίοι συναινούν σιωπηρά στη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Αντίστοιχο συμπέρασμα δεν μπορεί ωστόσο να συναχθεί αν οι διανομείς συνεχίζουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου ή προσπαθούν να βρουν νέους τρόπους για την άσκηση παράλληλου εμπορίου[72].

---

[62] Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, Chemiefarma κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 111-113, ΠΕΚ T-1/89, Rhone Poulenc κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 120, ΠΕΚ T-9/99, HFB Holding κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 199, ΠΕΚ T-168/01, GlaxoSmithKline Services κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 76.

[63] Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ συνεκδ. υποθ. C-209/78 έως 215/78 και 218/78, Van Landewyck κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 85-86, ΠΕΚ T-1/89, Rhone Poulenc κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 43-44 και 97, ΠΕΚ T-9/99, HFB Holding κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 200-201, ΠΕΚ T-56/99, Marlines κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 21. Βλ. επίσης ΔΕφΑθ 2560/2009, σκ. 6.

[64] Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, Chemiefarma κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 112, ΠΕΚ T-41/96, Bayer κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 67- 69, T-208/01, Volkswagen κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 30-32, καθώς και ΣτΕ 1677/2014, σκ. 5, ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17, ΣτΕ 2780/2012, σκ. 5-6, με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

[65] Βλ. ανωτέρω παρ. 36.

[66] Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 καθώς και ΔΕΚ συνεκδ. υποθ. C-56 & 58/64, Consten & Grundig κατά Επιτροπής, σελ. 370-371. Βλ. επίσης Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010, άρθρο 1α) καθώς και τον ισχύοντα Κανονισμό (ΕΕ) 720/2022, άρθρο 1α).

[67] Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ 48/69, Imperial Chemical Industries Ltd. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 64, ΔΕΚ συνεκδ. υποθ. 40 έως 48, 50, 54 έως 56, 111, 113 και 114/73, Coöperatieve Vereniging «Suiker Unie» UA και λοιποί κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 26.

[68] Βλ. I. Lianos, Collusion in Vertical Relations under Article 81 EC, (2008) 45 Common Market Law Review 1027, όπου σημειώνεται ότι: «There are differences between the concept of agreement and that of concerted practice, but these principally refer to the type of evidence required to establish the collusive element of an Article 81 offence […] Concerted practices are often inferred from circumstantial evidence (which may include economic evidence), while hard/direct evidence usually proves the existence of an agreement». Βλ. Δ. Λουκά, Ν. Κοσμίδη, Δ.Ν. Τζουγανάτο, Ν.Ε. Φαραντούρη, εις ΔικΕλΑντ, β’ έκδοση 2020, § 12, 77. Τα στοιχεία αυτά, άλλωστε, διακρίνουν μία φαινομενικά μονομερή συμπεριφορά από την ύπαρξη «συμφωνίας» στο πλαίσιο διαρκών καθετοποιημένων σχέσεων, βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-74/04 P, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Volkswagen AG, σκ. 39 καθώς και ΕΑ 639/2017, σκ. 107.

[69] Οι Κανονισμοί (ΕΕ) 330/2010 και 2022/720 δεν εφαρμόζονται στη μονομερή συμπεριφορά των οικείων επιχειρήσεων. Η εν λόγω μονομερής συμπεριφορά μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, το οποίο απαγορεύει την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.

[70] Βλ. ΔΕΚ C-74/04 P, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Volkswagen AG, σκ. 39-42.

[71] Βλ. ΔΕΕ C-211/22, Super Bock, παρ. 50, 52 με περαιτέρω παραπομπές.

72 Βλ. και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς 2010, παρ. 25α), όπου αναφέρεται επίσης ότι: «… για τις κάθετες συμφωνίες, η σιωπηρή συναίνεση μπορεί να συνάγεται από το επίπεδο εξαναγκασμού που ασκείται από έναν συμβαλλόμενο για την επιβολή της μονομερούς του πολιτικής στο άλλο

47. Με βάση τα ανωτέρω, η επιβολή γενικών όρων και προϋποθέσεων από το ένα μέρος ισοδυναμεί με συμφωνία κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, εφόσον οι εν λόγω όροι και προϋποθέσεις έχουν γίνει αποδεκτοί, ρητά ή σιωπηρά, από το άλλο μέρος[73].

48. Στην παρούσα υπόθεση, η εμπλεκόμενη επιχείρηση εφήρμοσε πρακτική καθορισμού τιμών μεταπώλησης, με τις οποίες συμμορφώθηκαν σε μεγάλο βαθμό τα συνεργαζόμενα καταστήματα λιανικής πώλησης/αλυσίδες σούπερ μάρκετ. Ως εκ τούτου, η εξεταζόμενη πρακτική εμπίπτει στην έννοια της «συμφωνίας» κατά τα προεκτεθέντα, και δη στην έννοια της σιωπηρής[74] κάθετης συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα διανομής. Κατά συνέπεια, υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ.

V.6 ΕΞ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΠΩΛΗΣΗΣ

49. Προκειμένου να εμπίπτει μια συμφωνία στην απαγόρευση των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ πρέπει να έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της οικείας αγοράς. Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, ο διαζευκτικός χαρακτήρας αυτής της προϋπόθεσης επιβάλλει, καταρχάς, να εξεταστεί το ίδιο το αντικείμενο της συμφωνίας, λαμβανομένου υπόψη του νομικού και οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου αυτή εντάσσεται[75]. Υπό την έννοια αυτή, αν αποδειχθεί το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο μιας συμφωνίας, τότε παρέλκει η εξέταση των αποτελεσμάτων αυτής επί του ανταγωνισμού[76].

50. Εξάλλου, από τη νομολογία των ενωσιακών Δικαστηρίων προκύπτει ότι ορισμένα είδη συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια για τον ανταγωνισμό, ώστε να μην απαιτείται εξέταση των αποτελεσμάτων τους. Η νομολογία αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι ορισμένες μορφές συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων μπορούν να λογίζονται, ως εκ της φύσεώς τους, ως παραβλάπτουσες την ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού[77].

51. Για την εκτίμηση εάν μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια ώστε να λογίζεται ως περιοριστική του ανταγωνισμού, εξ αντικειμένου, υπό την έννοια των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, λαμβάνεται υπόψη το περιεχόμενο των διατάξεών της, οι σκοποί τους οποίους επιδιώκει καθώς και το οικονομικό και νομικό πλαίσιο, στο οποίο αυτή εντάσσεται. Στο πλαίσιο των εκτιμήσεων των ανωτέρω παραμέτρων πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η φύση των επηρεαζόμενων προϊόντων καθώς και οι πραγματικές συνθήκες της λειτουργίας και της διαρθρώσεως της οικείας αγοράς[78]. Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει ευρεία συναίνεση, βάσει προηγούμενης νομολογίας, ότι μια συμφωνία/πρακτική είναι εξ αντικειμένου περιοριστική του ανταγωνισμού, η ανάλυση του οικονομικού και νομικού πλαισίου εντός του οποίου αυτή εντάσσεται μπορεί να περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη περιορισμού του ανταγωνισμού εξ αντικειμένου χωρίς να απαιτείται διεξοδικότερη ανάλυση[79].

52. Εξάλλου, προκειμένου η συμφωνία να έχει στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενο, αρκεί αυτή να είναι ικανή να επαχθεί αρνητικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, ήτοι να είναι εν τοις πράγμασι ικανή να παρεμποδίσει, να περιορίσει ή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό εντός της σχετικής αγοράς. Το ερώτημα εάν και κατά πόσο το αρνητικό για τον ανταγωνισμό αποτέλεσμα παράγεται όντως, μπορεί να έχει σημασία μόνο για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων[80].

53. Κατά πάγια νομολογία, εφόσον μία σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή της (εν όλω ή εν μέρει), όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης ούτε και συνιστούν λόγο

ή τα άλλα μέρη της συμφωνίας σε συνδυασμό με τον αριθμό των διανομέων οι οποίοι εφαρμόζουν όντως στην πράξη τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Για παράδειγμα, η ύπαρξη ενός συστήματος ελέγχου και επιβολής κυρώσεων που εφαρμόζει ένας προμηθευτής για να τιμωρήσει τους διανομείς εκείνους οι οποίοι δεν συμμορφώνονται με τη μονομερή του πολιτική, υποδηλώνει σιωπηρή συναίνεση με τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή, εάν το εν λόγω σύστημα επιτρέπει στον τελευταίο να εφαρμόζει στην πράξη την πολιτική του». Βλ. και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς 2022, παρ. 54.

[73] Βλ. απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής AT.40428 Guess, σκ. 97. Στην απόφαση αυτή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη ρητής συμφωνίας λόγω συμπερίληψης σχετικού όρου στους γενικούς όρους συναλλαγών των συμβάσεων που καταρτίζονταν μεταξύ επιχείρησης και λιανοπωλητών, με παραπομπή στις ΔΕΚ C-277/87, Sandoz Prodotti Farmaceutici κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, EU:C:1990:6, σκ. 2, και ΠΕΚ T-450/05, Peugeot and Peugeot Nederland κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, EU:T:2009:262, σκ. 168-209.

[74] Βλ. κατωτέρω παρ. 60.

[75] Βλ., μεταξύ πολλών άλλων, ΔΕΚ 56/65, Société Technique Minière (L.T.M.) v Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.), σελ. 321, ΔΕΕ C-228/18, Gazdasági Versenyhivatal κατά Budapest Bank Nyrt. και λοιπών, σκ. 33 επ., με περαιτέρω παραπομπές στην ενωσιακή νομολογία. Αντίστοιχη είναι και η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, βλ. συναφώς ΔΕφΑθ 502/2013, σκ. 3, ΔΕφΑθ 2821/2013, σκ. 3.

[76] Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, Allianz Hungária, σκ. 38 και ΔΕΕ C-8/08, T-Mobile Netherlands BV κ.λπ., σκ. 31.

[77] Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-286/13, Dole Food Company Inc. και Dole Fresh Fruit Europe κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 113-114 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία καθώς και ΔΕΕ C-67/13 P, Groupement des cartes bancaires κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 49 επ.

[78] Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-211/22, Super Bock, σκ. 35, ΔΕΕ C-286/13, Dole Food Company Inc. και Dole Fresh Fruit Europe κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 117, ΔΕΕ C-67/13, CB κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 53, καθώς και ΔΕΕ C-32/11, Allianz-Generali, σκ. 36 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

[79] Βλ. ΔΕΚ C-373/14 P, Toshiba, σκ. 29 και 34.

[80] Βλ. ΕΑ 370/VI/2007, σκ. 4.2, σελ. 38-39, ΕΑ 512/2010, σκ. 159, ΕΑ 580/2013, σκ. 107, ΕΑ 663/2018, σκ. 491, ΕΑ 676/2018, σκ. 288. Βλ. επίσης ΣτΕ 1677/2014, σκ. 4, ΣτΕ 2342/2018, σκ. 14 και 16, και ΔΕφΑθ1611/2020, σκ. 6.

απαλλαγής[81]. Συναφώς, στην περίπτωση σύμπραξης που συνιστά εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, δεν απαιτείται η περαιτέρω έρευνα και απόδειξη κινδύνου βλάβης των καταναλωτών ή επέλευσης άλλων συγκεκριμένων αποτελεσμάτων εν δυνάμει βλαπτικών για τον ανταγωνισμό. Ούτως, η διαπίστωση ότι η σύμπραξη έχει αντικείμενο περιοριστικό του ανταγωνισμού δεν μπορεί να ανατραπεί ούτε από ενδείξεις ότι αυτή δεν είχε αποτέλεσμα εντός της αγοράς ή άμεση επίδραση επί των τιμών, ούτε από τη διαπίστωση ότι οι ενδιαφερόμενοι εξασφάλισαν ταυτόχρονα, δια της πρακτικής αυτής, ορισμένα πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό[82].

54. Ειδικότερα, δε, ως προς τις κάθετες συμφωνίες γίνεται δεκτό ότι, παρά το γεγονός ότι συχνά είναι, ως εκ της φύσεώς τους, λιγότερο επιζήμιες για τον ανταγωνισμό σε σχέση με τις οριζόντιες συμφωνίες, μπορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να εμπεριέχουν εν δυνάμει μια αυξημένη πιθανότητα περιορισμού του ανταγωνισμού[83]. Υπό την έννοια αυτή έχει κριθεί τόσο σε επίπεδο ενωσιακής νομολογίας όσο και σε επίπεδο διοικητικής πρακτικής της ΕΑ και εθνικής νομολογίας ότι μια κάθετη συμφωνία, και δη μία συμφωνία που αφορά σε καθορισμό τιμών μεταπώλησης[84], μπορεί να έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

55. Αντίστοιχα, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι περιορισμοί, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερης σοβαρότητας σε οποιουσδήποτε από τους ισχύοντες ή μελλοντικούς κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορίες, εκφεύγουν του ασφαλούς λιμένα που δημιουργείται από τα όρια μεριδίων αγοράς που προβλέπονται στην Ανακοίνωση de minimis ενώ, συγχρόνως, είναι μάλλον απίθανο να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ’ άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 καθώς και κατ’ άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ[85]. Το γεγονός ότι μία κάθετη συμφωνία/πρακτική μπορεί να εμπίπτει στην κατηγορία των «περιορισμών ιδιαίτερης σοβαρότητας» λαμβάνεται υπόψη ως στοιχείο του νομικού πλαισίου, στο οποίο αυτή εντάσσεται[86]. Στην τελευταία αυτή κατηγορία περιορισμών, άλλωστε, συγκαταλέγεται και ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, που αποτελεί την κρινόμενη παράβαση, όπως εκτίθεται αναλυτικά αμέσως κατωτέρω.

[81] Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4, με παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία, και ΕΑ 610/2015, σελ. 84 επ.

[82] Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1677/2014, σκ. 4, ΣτΕ 1324/2013, σκ. 4 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4, με παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

[83] Βλ. ΔΕΕ C-211/22, Super Bock, σκ. 33.

[84] Βλ. ενδεικτικά ΕΑ 821/2023, ΕΑ 816/2023, ΕΑ 798/2022, ΕΑ 792/2022, ΕΑ 760/2021, ΕΑ 757/2021. Βλ. και ΔΕΕ C-32/11, Allianz Hungaria, σκ. 43, καθώς και ΕΑ 657/2018, ΕΑ 663/2018 και ΕΑ 676/2018, με παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

[85] Βλ. Ανακοίνωση de minimis, παρ. 13, στην οποία γίνεται ρητή αναφορά στους εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού, καθώς και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition “by object” for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, υπό στοιχ. 1, καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ. επίσης και Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ C 101 της 27.04.2004, σελ. 97-118, παρ. 23.

[86] Βλ. ΔΕΕ C-211/22, Super Bock, σκ. 38.

V.6.1 Καθορισμός τιμών μεταπώλησης (ΚΤΜ)

56. Στην παρούσα υπόθεση εξετάζεται η πρακτική εφαρμογής καθορισμού ελάχιστων τιμών μεταπώλησης, με τις οποίες συμμορφώθηκαν σε μεγάλο βαθμό[87] τα συνεργαζόμενα σούπερ μάρκετ.

57. Η ελευθερία διαμόρφωσης των τιμών αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Τα εν λόγω άρθρα μνημονεύουν ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, καθορίζουν τις τιμές ή οποιουσδήποτε άλλους όρους συναλλαγής που σχετίζονται με τη διαμόρφωση τιμών. Όπως προκύπτει από τη σχετική νομολογία, κύρια επιδίωξη των εν λόγω διατάξεων είναι η διασφάλιση ότι κάθε επιχείρηση θα προσδιορίζει ανεξάρτητα (αυτόνομα) την οικονομική πολιτική της στη σχετική αγορά. Συναφώς, γίνεται καταρχήν δεκτό ότι δεν μπορεί να επιβληθεί από μία επιχείρηση σε μία άλλη επιχείρηση δέσμευση ως προς τις τιμές μεταπώλησης. Σε αυτό το πλαίσιο και με αυτό το πνεύμα, ο διανομέας/μεταπωλητής πρέπει να έχει τη δυνατότητα να πωλεί ακόμη και με ζημία ή να παραχωρεί, εφόσον το επιθυμεί, διευκολύνσεις στους πελάτες του επί παραδείγματι στο πλαίσιο εκπτωτικής πολιτικής.

58. Συμβατικοί όροι ή πρακτικές σε κάθετες συμφωνίες, με τους οποίους/τις οποίες ορίζονται στον διανομέα οι τιμές μεταπώλησης (των προϊόντων) θεωρούνται ότι έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Στις περιπτώσεις αυτές παρέλκει η διαπίστωση του αντι-ανταγωνιστικού αποτελέσματος από την εφαρμογή του/της συγκεκριμένου/ης όρου/συμφωνίας[88].

59. Σε περίπτωση συμβατικών διατάξεων ή εναρμονισμένων πρακτικών που ενέχουν απευθείας καθορισμό τιμών μεταπώλησης, ο περιορισμός του ανταγωνισμού είναι εμφανής και έχει ως άμεσο αποτέλεσμα τον περιορισμό του ενδοσηματικού ανταγωνισμού ως προς τις τιμές, εμποδίζοντας τους διανομείς να μειώσουν την τιμή πώλησής τους για το συγκεκριμένο σήμα, με αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών ως προς αυτό. Περαιτέρω, τόσο οι άμεσοι όσο και οι έμμεσοι τρόποι για την επίτευξη του καθορισμού τιμών μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικοί όταν συνδυαστούν με τη λήψη μέτρων για τον εντοπισμό διανομέων που εφαρμόζουν μειωμένες τιμές, όπως η εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης τιμών[89], ή μέτρων που μπορεί να αποθαρρύνουν τον

[87] Βλ. ενδεικτικά ΕΑ 798/2022, σκ. 49.

[88] Βλ. ΕΑ 657/2018, ΕΑ 663/2018, ΕΑ 676/2018 καθώς και ανωτέρω, υποσ. 84 με παραπομπές σε περαιτέρω αποφάσεις της ΕΑ.

89 Σύμφωνα με την από 10.05.2017 Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ηλεκτρονικό εμπόριο, 30% των προμηθευτών παρακολουθεί συστηματικά τις διαδικτυακές τιμές μεταπώλησης των λιανεμπόρων και 38% χρησιμοποιεί εξειδικευμένο λογισμικό («software») προς τον σκοπό αυτό, βλ. European Commission, Staff Working Document accompanying the Final report on the E-commerce Sector Inquiry, 10.05.2017, SWD (2017) 154 final, παρ. 576-577. Βλ. σχετικά και OECD Secretariat, Roundtable on Hub-and-Spoke Arrangements - Background Note, DAF/COMP(2019)14, 25.11.2019, σελ. 32 επ., με ειδική αναφορά στη χρήση αλγορίθμων από τους προμηθευτές για την παρακολούθηση τιμών στις διαδικτυακές πλατφόρμες, πρακτική που ενδέχεται να συνιστά

αγοραστή να μειώσει τις τιμές μεταπώλησης[90]. Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί νομίμως να επιβληθεί από τον προμηθευτή δέσμευση ως προς τις τιμές μεταπώλησης.

60. Εν προκειμένω, τόσο από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης όσο και από την ΠΔΔ της ΑΤΛΑΝΤΑ προκύπτει ότι η εν λόγω Εταιρεία προέβη σε κάθετη σύμπραξη με αντικείμενο τον καθορισμό τιμών μεταπώλησης δημητριακών πρωινού στο κανάλι διανομής λιανικής πώλησης (σούπερ μάρκετ). Ειδικότερα, από τα στοιχεία του φακέλου αποδεικνύεται η εφαρμογή των εν λόγω τιμών από τους λιανοπωλητές/αλυσίδες σούπερ μάρκετ στην πράξη, εφαρμογή η οποία προκύπτει τόσο από τις τιμοληψίες που έκανε η ίδια η Εταιρεία όσο και από τη σχετική παραδοχή αυτής στην ΠΔΔ και η οποία υπέχει θέση σιωπηρής συναίνεσης[91]. Στο πλαίσιο αυτό, η Εταιρεία αναγνωρίζει και αποδέχεται[92] ότι, εν προκειμένω, στοιχειοθετείται καθορισμός τιμών μεταπώλησης δημητριακών πρωινού στο κανάλι διανομής λιανικής πώλησης (σούπερ μάρκετ) στο πλαίσιο σιωπηρής κάθετης σύμπραξής της με λιανοπωλητές/αλυσίδες σούπερ μάρκετ.

61. Σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. α’ του Κανονισμό (ΕΕ) 2022/72093, ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, δηλαδή συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως άμεσο ή έμμεσο αντικείμενό τους τον καθορισμό πάγιου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης, θεωρείται ως ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός του ανταγωνισμού που δεν τυγχάνει απαλλαγής βάσει του άρθρου 2 του Κανονισμού. Επίσης, ο εν λόγω κάθετος περιορισμός δεν δύναται να εξαιρεθεί από την απαγόρευση των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, ακόμα και στην περίπτωση που το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του δικτύου διανομής του δεν υπερβαίνει τα όρια του 15%, σύμφωνα με την Ανακοίνωση de minimis της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[94], ή του 10% κατά τα αντιστοίχως οριζόμενα στην Ανακοίνωση της ΕΑ για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας[95].

V.7 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ ν. 3959/2011 ΚΑΙ 101 ΠΑΡ. 3 ΣΛΕΕ ΣΤΗΝ ΚΡΙΝΟΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

62. Η εφαρμογή της ατομικής εξαίρεσης, τόσο του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ όσο και της παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, υπόκειται σε τέσσερις σωρευτικές προϋποθέσεις: (α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής - οικονομικής προόδου, (β) πρέπει να εξασφαλίζει στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το προκύπτον όφελος, (γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και (δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων. Κάθε επιχείρηση που επικαλείται το ευεργέτημα της εξαίρεσης, βαρύνεται να αποδείξει, κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, ότι η επίδικη περίπτωση ικανοποιεί κάποια από τις εξαιρετικές προϋποθέσεις ατομικής απαλλαγής των άρθρων 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ[96].

63. Στην παρούσα υπόθεση, η Εταιρεία αναγνωρίζει ρητά και αποδέχεται ότι η εν λόγω σύμπραξη δεν δύναται να τύχει ατομικής απαλλαγής βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ καθότι δεν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις[97].

VI. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΑΤΛΑΝΤΑ

VI.1 ΚΥΡΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ

64. Από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης και την ΠΔΔ της ΑΤΛΑΝΤΑ[98] προκύπτει ότι η Εταιρεία προέβη σε πρακτική καθορισμού τιμής μεταπώλησης (εφεξής και «ΚΤΜ») δημητριακών πρωινού στο κανάλι διανομής λιανικής πώλησης (σούπερ μάρκετ) επί τη βάσει σιωπηρής κάθετης σύμπραξης, η οποία περιόριζε τη δυνατότητα των συνεργαζόμενων με εκείνη λιανοπωλητών/αλυσίδων σούπερ μάρκετ να καθορίζουν ελεύθερα τις τιμές λιανικής πώλησης των προϊόντων δημητριακών πρωινού σήματος KELLOGG’S, κατά παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

65. Συγκεκριμένα τόσο με βάση τα στοιχεία του φακέλου όσο και σύμφωνα με την ΠΔΔ της ΑΤΛΑΝΤΑ[99] στελέχη της Διεύθυνσης Πωλήσεων της εν λόγω Εταιρείας, χρησιμοποιώντας ως σημείο αναφοράς την προτεινόμενη λιανική τιμή (εφεξής και «ΠΛΤ»), η οποία αναφέρεται στα συνημμένα αρχεία της εσωτερικής αλληλογραφίας σε στήλη με γκρι σκίαση ως «ΝΕΑ ΤΙΜΗ ΡΑΦΙΟΥ ΜΕ ΦΠΑ 13%», ασκούσαν πίεση στους υπαλλήλους της διεύθυνσής τους ώστε αυτοί να εξασφαλίσουν από τους πελάτες τους/αλυσίδες σούπερ μάρκετ την προσαρμογή

ΚΤΜ. Σε συνέχεια της ανωτέρω κλαδικής έρευνας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε αποφάσεις επιβολής προστίμων για πρακτικές και συμφωνίες καθορισμού τιμών μεταπώλησης στα ηλεκτρονικά καταστήματα διαφόρων προμηθευτών επώνυμων προϊόντων, όπως οι GUESS, PHILIPS, PIONEER, ASUS, DENON&MARANTZ, βλ. AT.40181, AT.40182, AT.40428, AT.40465 και AT.40469 στο πλαίσιο της διαδικασίας ενεργούς συνεργασίας των ελεγχόμενων επιχειρήσεων, με αντάλλαγμα την επιβολή μειωμένου προστίμου. Βλ. επίσης αποφάσεις της Βρετανικής αρχής ανταγωνισμού (CMA) της 16.05.2016 αναφορικά με πρακτικές διαδικτυακού καθορισμού τιμών μεταπώλησης στον κλάδο των αξεσουάρ μπάνιου (υπόθεση CE/9857-14) και της γαλλικής αρχής ανταγωνισμού (Autorite de la concurrence) της 22.07.2021 (υπόθεση 21-D-20) αναφορικά με πρακτικές καθορισμού τιμών μεταπώλησης στον κλάδο των διαδικτυακών πωλήσεων οπτικών.

[90] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς 2022, παρ. 190.

[91] Βλ. ανωτέρω παρ. 46 και 48.

[92] Βλ. ΠΔΔ, παρ. 17.

[93] Ο οποίος από 01.06.2022 αντικατέστησε τον προηγούμενο Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010, βλ. ανωτέρω υποσ. 55.

[94] Βλ. ανωτέρω υποσ. 52.

[95] Βλ. Ανακοίνωση της ΕΑ της 02.03.2006 σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας («de minimis»).

[96] Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4, καθώς και ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010, σκ. 18, ΔΕφΑθ 2891/2009, σκ. 19, και ΔΕφΑθ 1682/2009, σκ. 28, με παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία.

[97] Βλ. ΠΔΔ, παρ. 19.

[98] Βλ. ΠΔΔ, παρ. 6.

[99] Βλ. ΠΔΔ, παρ. 7.

των τιμών των δημητριακών πρωινού στο επίπεδο της ΠΛΤ, μειώνοντας σταδιακά ή και μηδενίζοντας την όποια απόκλιση. Επιπλέον, πέραν του καθορισμού των τιμών λιανικής πώλησης των κωδικών δημητριακών πρωινού της, η Εταιρεία προέβαινε τακτικά σε τιμοληψίες και, ανάλογα με τον βαθμό απόκλισης εκάστου πελάτη από τα υποδεικνυόμενα, καθόριζε για κάθε έναν από αυτούς τιμή-στόχο με σκοπό την άμεση αναπροσαρμογή των υφιστάμενων λιανικών τιμών εωσότου επιτευχθεί προοδευτικά η αναφερόμενη σε γκρι στήλη απώτατη λιανική τιμή. Ο δε ενδιάμεσος στόχος αποτυπώνεται στα συνημμένα στην εσωτερική αλληλογραφία αρχεία σε στήλες με πορτοκαλί σκίαση. Οι στήλες αυτές αντιστοιχούν στην «πρόταση» της Εταιρείας για άμεση αναπροσαρμογή λιανικής τιμής ανά πελάτη[100].

66. Περαιτέρω, η Εταιρεία παρακολουθούσε συστηματικά τις λιανικές τιμές ανά κωδικό προϊόντος δημητριακών πρωινού και ανά σούπερ μάρκετ μέσω τακτικών τιμοληψιών των πωλητών της. Οι τελευταίοι καλούνταν να καταγράψουν τα αποτελέσματα των εν λόγω τιμοληψιών σε αρχεία υπολογίζοντας παράλληλα τις αποκλίσεις της εκάστοτε λιανικής τιμής από την υποδεικνυόμενη ανά κωδικό προϊόντος. Τα αρχεία αυτά κοινοποιούνταν εν συνεχεία ηλεκτρονικά μεταξύ στελεχών της Εταιρείας. Η εσωτερική αλληλογραφία καταδεικνύει ότι η άσκηση πίεσης έλαβε χώρα δια ζώσης και, κατά συνέπεια, χωρίς έγγραφα μέσα[101].

67. Επιπροσθέτως, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι λιανοπωλητές/αλυσίδες σούπερ μάρκετ εφήρμοσαν κατά περίπτωση στην πράξη και σε «βήματα», ήτοι σταδιακά, τις υποδεικνυόμενες τιμές[102]. Τα ανωτέρω καταδεικνύονται από τα στοιχεία του φακέλου, στα οποία συμπεριλαμβάνονται μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας της Εταιρείας, μεταξύ των οποίων ενδεικτικά αναφέρονται τα κατωτέρω:

68. Σε εσωτερική ηλεκτρονική αλληλογραφία της 09.03.2021 με θέμα «ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ ΠΕΛΑΤΩΝ ΜΑΡΤΙΟΣ 2021», ο National Account Manager της ΑΤΛΑΝΤΑ, απευθυνόμενος σε συνεργάτες του, φαίνεται να τους αποστέλλει συνημμένα κάποια αρχεία που απεικονίζουν την κερδοφορία ανά πελάτη για τα προϊόντα που διακινούν διευκρινίζοντάς τους ότι θα μιλήσουν τηλεφωνικώς «ΑΜΕΣΑ».

69. Σε απάντηση του ανωτέρω μηνύματος ηλεκτρονικής αλληλογραφίας ακολουθεί αλληλουχία ηλεκτρονικών μηνυμάτων στο πλαίσιο των οποίων, στις 17.03.2021, ο National Account Manager υπενθυμίζει στους συνεργάτες του ότι πρέπει να γίνουν άμεσα οι απαραίτητες αλλαγές. Ειδικότερα, αναφέρει:

«Σας υπενθυμίζω ότι πρέπει να γίνουν ΑΜΕΣΑ οι απαραίτητες αλλαγές όπως έχουμε μιλήσει…

ΥΓ: το συγκεκριμένο project απαιτεί επαφές και καλό συντονισμό από όλους και από τους πελάτες…»[103].

70. Εν συνεχεία, στις 18.03.2021, ο Key Account Manager, ζητά από τον συνεργάτη του να γίνει «…τσεκ», το οποίο αφορά στις αλλαγές των τιμών που αναφέρονται στις προηγούμενες ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Η τελευταία επικοινωνία στο πλαίσιο αυτής της αλληλουχίας μηνυμάτων ηλεκτρονικής επικοινωνίας πραγματοποιείται, κατά την ίδια ως άνω ημερομηνία, από τον National Account Manager της ΑΤΛΑΝΤΑ προς συνεργάτη του. Σε αυτήν του αποστέλλει συνημμένο αρχείο excel με τίτλο «ΑΝΑΤΙΜΗΣΗ από ΜΑΡΤΙΟΣ 2021 - (09.03.2021) επαφές - [...]», με την επισήμανση «να κρατήσει αυτό το αρχείο», στο οποίο απεικονίζονται προϊόντα σήματος KELLOGG’S που διακινούνται από την ΑΤΛΑΝΤΑ, ενώ δίπλα σε κάθε ένα από αυτά αναγράφεται η νέα τιμή ραφιού (με ΦΠΑ 13%) σε γκρι σκιασμένη στήλη.

71. Σε εσωτερική ηλεκτρονική αλληλογραφία της 11.05.2021, με θέμα «Σας παραθέτω την κερδοφορία που ανέβασε σήμερα ο πελάτης [...]…», ο National Account Manager της ΑΤΛΑΝΤΑ απευθύνεται σε συνεργάτες του παραθέτοντάς τους τις τιμές που έχει εφαρμόσει το σούπερ μάρκετ [...] σε προϊόντα με το σήμα KELLOGG’S, ζητώντας τους να προβούν άμεσα στις γνωστές επαφές τους προκειμένου όλοι οι υπόλοιποι πελάτες τους να εφαρμόσουν τις τιμές που απεικονίζονται στην πορτοκαλί στήλη, όπως αυτή προκύπτει από το συνημμένο αρχείο excel με τίτλο «ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ 11.05.2021 ΕΠΑΦΕΣ ΑΜΕΣΑ...». Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα εξής:

«Καλησπέρα σε όλους,

Σας παραθέτω την κερδοφορία που ανέβασε σήμερα ο πελάτης [...]…

Παρακαλώ να κάνουμε ΑΜΕΣΑ τις γνωστές επαφές μας με στόχο να έρθουν όλοι στην πορτοκαλί στήλη…

([...] είναι ok...)

- Οι διορθώσεις θα γίνονται σε βήματα…»[104].

72. Ειδικότερα, στο συνημμένο αρχείο excel απεικονίζονται, μεταξύ άλλων, προϊόντα δημητριακών πρωινού που διακινεί η εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΑ ενώ δίπλα σε κάθε ένα από αυτά υπάρχουν στήλες όπου αναγράφονται η «ΝΕΑ ΤΙΜΗ ΡΑΦΙΟΥ (ΜΕ ΦΠΑ 13%)» σε γκρι σκιασμένη στήλη, η «ΤΙΜΗ» που ισχύει για το κάθε ένα προϊόν στα σούπερ μάρκετ ([...] και [...]) και, τέλος, η απόκλιση αυτής της τιμής από την νέα τιμή ραφιού ως ποσοστό «%». Περαιτέρω, περιλαμβάνονται πορτοκαλί στήλες με πρόταση τιμής για έκαστο σούπερ μάρκετ[105] με υπολογισμό, αντίστοιχα, του ποσοστού «%» της απόκλισης της προτεινόμενης τιμής από τη νέα τιμή ραφιού. Σχετικά, στο εν λόγω αρχείο excel[106] αναφέρεται:

---

[100] Επι παραδείγματι, [...] ΠΡΟΤΑΣΗ», «[...] ΠΡΟΤΑΣΗ» κ.ο.κ.

[101] Βλ. ΠΔΔ, παρ. 8.

[102] Βλ. ΠΔΔ, παρ. 9.

[103] Σημειώνεται ότι η έντονη γραφή («bold»), ο κόκκινος χρωματισμός και η κίτρινη σκίαση έχει γίνει από τον συντάκτη του εν λόγω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

[104] Σημειώνεται, ομοίως, ότι η κίτρινη σκίαση στο εν λόγω μήνυμα ηλεκτρονικής επικοινωνίας έχει γίνει από τον συντάκτη του.

[105] Επί παραδείγματι, [...] ΠΡΟΤΑΣΗ.

[106] Σημειώνεται ότι πρόκειται για απόσπασμα του αποδεικτικού στοιχείου.

ΤΙΜΟΛΗΨΙΑ SUPER MARKET

Μαΐου/21	BAR CODE TEM.	ΝΕΑ ΤΙΜΗ ΡΑΦΙΟΥ (ΜΕ ΦΠΑ 13%)																							
			Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%
ΠΕΛΑΤΕΣ			[...]		[...]		[...]		[...]		[...]		[...]		[...]		[...]		[...]		[...]		[...]		[...]	
KELLOGGS ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ																									
KELLOGGS CHOCO KRAVE 12x375gr	5050083328824	4,35	4,33	-0,4%	4,35	0,0%	4,35	0,0%	4,37	0,5%	4,29	-1,3%	4,35	0,0%	4,33	-0,4%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,33	-0,4%	4,35	0,0%
KELLOGGS KRAVE CHOCO MILK 12x375gr NEW	5050083919916	4,35	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,35	0,0%	4,37	0,5%	4,29	-1,3%	4,35	0,0%	4,35	0,0%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%
KELLOGGS KRAVE CHOC,CARAM,PEANUT 6x375gr	5059319004310	4,35	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,35	0,0%			4,29	-1,3%	4,35	0,0%	4,35	0,0%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%
KELLOGG CRUNC.MUESL.PEANUT BUTTER 6x450g	5053827190466	4,69			4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,70	0,3%			4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,54	-3,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS CRUNCHY MUESLI CLASSIC 500gr	5059319001432	4,69	4,50	-4,0%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS CRUNCHY MUESLI FRUIT 500gr	5059319001401	4,69	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS CRUNCHY MUESLI CHOCO 500gr	5059319001371	4,69	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS EXTRA RED FRUIT 8x450gr	5053827204163	4,69	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS EXTRA DARK & PISTACH 8x450gr	5053827204262	4,69	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS EXTRA CHOCO CARAMEL 8x450gr	5053827209052	4,69	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%

73. Σε μεταγενέστερη εσωτερική ηλεκτρονική αλληλογραφία της 20.05.2021 με θέμα «Προχωράμε στο 2ο κύμα επαφών με τους παρακάτω 10 κωδικούς (Επισυνάπτω αρχείο ανά πελάτη) προτείνουμε την πορτοκαλί στήλη π.χ. [...] ΠΡΟΤΑΣΗ !!!», ο National Account Manager της ΑΤΛΑΝΤΑ απευθύνεται σε συνεργάτες του αναφέροντας:

«Αφού αποκληρώσουμε[107] τις πρώτες αλλαγές που έχετε στα χέρια σας και των πελατών φαντάζομαι που αφορά MUESLI 7 ΚΩΔΙΚΟΙ/KRAVE 3 ΚΩΔΙΚΟΙ/[…].

Προχωράμε στο 2ο κύμα επαφών το επόμενο διάστημα με τους παρακάτω 10 κωδικούς, (Επισυνάπτω αρχείο ανά πελάτη) προτείνουμε την πορτοκαλί στήλη π.χ. [...]ΠΡΟΤΑΣΗ !!!

Παράκληση να γίνουν οι αλλαγές από όλους !!!

ευχαριστώ»[108].

74. Οι προτεινόμενες αλλαγές απεικονίζονται στο επισυναπτόμενο αρχείο excel με τίτλο «ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ ΜΑΙΟΣ 2021 (ΛΙΑΝΙΚΗ SUPER MARKET)-ΜΕ ΦΠΑ.», σε στήλες με πορτοκαλί σκίαση.

75. Λίγες μέρες αργότερα, στις 07.06.2021, ο National Account Manager της ΑΤΛΑΝΤΑ αποστέλλει ηλεκτρονικό μήνυμα σε συνεργάτες του με θέμα «κερδοφορία πελατών 07.06.2021» και με πίνακα ενταγμένο στο σώμα του κειμένου[109] στον οποίο απεικονίζεται αρχείο excel. Στο ηλεκτρονικό αυτό μήνυμα αναφέρει ότι το σούπερ μάρκετ [...] «..αναβάθμισε το 1ο βήμα !!!...»[110], ενώ στον εν λόγω πίνακα οι τιμές του [...], οι οποίες απεικονίζονταν με πορτοκαλί χρωματισμό στις προγενέστερες ηλεκτρονικές αλληλογραφίες, απεικονίζονται πλέον με πράσινο χρωματισμό:

ΤΙΜΟΛΗΨΙΑ SUPER MARKET

7 June, 2021	BAR CODE TEM.	ΝΕΑ ΤΙΜΗ ΡΑΦΙΟΥ (ΜΕ ΦΠΑ 13%)																							
			Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%	Τιμή	%
ΠΕΛΑΤΕΣ	[redacted]																								
KELLOGGS ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ																									
KELLOGGS CHOCO KRAVE 12x375gr	5050083328824	4,35	4,33	-0,4%	4,35	0,0%	4,35	0,0%	4,37	0,5%	4,29	-1,3%	4,35	0,0%	4,33	-0,4%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,33	-0,4%	4,35	0,0%
KELLOGGS KRAVE CHOCO MILK 12x375gr NEW	5050083919916	4,35	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,35	0,0%	4,37	0,5%	4,29	-1,3%	4,35	0,0%	4,35	0,0%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%
KELLOGGS KRAVE CHOC,CARAM,PEANUT 6x375gr	5059319004310	4,35	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,35	0,0%			4,29	-1,3%	4,35	0,0%	4,35	0,0%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%	4,30	-1,1%	4,35	0,0%
KELLOGG CRUNC.MUESL.PEANUT BUTTER 6x450g	5053827190466	4,69							4,70	0,3%			4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,54	-3,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS CRUNCHY MUESLI CLASSIC 500gr	5059319001432	4,69	4,63	-1,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS CRUNCHY MUESLI FRUIT 500gr	5059319001401	4,69	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS CRUNCHY MUESLI CHOCO 500gr	5059319001371	4,69	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS EXTRA RED FRUIT 8x450gr	5053827204163	4,69	4,63	-1,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS EXTRA DARK & PISTACH 8x450gr	5053827204262	4,69	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%
KELLOGGS EXTRA CHOCO CARAMEL 8x450gr	5053827209052	4,69	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,69	0,0%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%	4,63	-1,2%	4,68	-0,2%

[107] Εκ παραδρομής η χρήση της λέξης αυτής (πιθανόν λόγω αυτόματης διόρθωσης του κειμένου) αντί του ορθού «ολοκληρώσουμε». Βλ. ΠΔΔ, παρ. 12.

[108] Σημειώνεται, ομοίως, ότι ο κόκκινος και μπλε χρωματισμός στο εν λόγω μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας έχει γίνει από τον συντάκτη του.

[109] Βλ. αμέσως κατωτέρω. Σημειώνεται ότι πρόκειται για απόσπασμα του αποδεικτικού στοιχείου.

[110] Σημειώνεται ότι η έντονη γραφή («bold») και ο κόκκινος χρωματισμός έχει γίνει από τον συντάκτη του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

76. Στο ίδιο μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, ο National Account Manager της ΑΤΛΑΝΤΑ ζητά από τους συνεργάτες του να επικοινωνήσουν, με βάση τα ανωτέρω, με τα υπόλοιπα σούπερ μάρκετ που συνεχίζουν να απεικονίζονται με πορτοκαλί χρωματισμό («Επαφές στα πορτοκαλί πεδία …»), όπως παρουσιάζεται και στο επισυναπτόμενο αρχείο excel με τίτλο «1η ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ 11.05.2021 ΕΠΑΦΕΣ ΑΜΕΣΑ.._»[111].

77. Σε μεταγενέστερη εσωτερική ηλεκτρονική αλληλογραφία της 29.07.2021 με θέμα «Τιμοληψία Ιούλιος 2021 (λιανική - χονδρική c+c)», ο National Account Manager της ΑΤΛΑΝΤΑ απευθύνεται προς τον Διευθυντή Πωλήσεων της ΑΤΛΑΝΤΑ, διερωτώμενος γιατί οι ίδιοι να κάνουν συνέχεια διορθώσεις στα δημητριακά, όταν ο ανταγωνισμός πουλάει από -5% έως -11%. Χαρακτηριστικά αναφέρει:

«Καλημέρα,

Γιατί να πουλάει ο ανταγωνισμός από -5% έως -11% και εμείς να κάνουμε συνέχεια διορθώσεις ?? αναφέρομαι για Δημητριακά…

[…]

Επειδή ρώτησα και το θηρίο μέχρι -3%/-3,5% είναι ευτυχισμένοι !!!».

78. Το εν λόγω μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας συνοδεύεται από επισυναπτόμενο αρχείο excel, με τίτλο «ΤΙΜΟΛΗΨΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ 07.06.2021 (ΛΙΑΝΙΚΗ) ΜΕ Φ.Π.Α», στο οποίο περιλαμβάνονται στοιχεία από τιμοληψία Ιουνίου 2021 σε προϊόντα δημητριακών τρίτων εταιρειών.

79. Ακολούθως, στις 30.08.2021, σε εσωτερική ηλεκτρονική αλληλογραφία, με θέμα «minutes sales meeting» και αποστολέα τον Διευθυντή Πωλήσεων της ΑΤΛΑΝΤΑ, ο τελευταίος αποστέλλει στους συνεργάτες του όσα συζητήθηκαν σε συνάντηση του τμήματος πωλήσεων αναφορικά με τις περαιτέρω ενέργειες που θα πρέπει να γίνουν ανά κατηγορία προϊόντος που διακινούν. Στο τέλος της εν λόγω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, γίνεται αναφορά σε γενικά θέματα, μεταξύ των οποίων, η διόρθωση των τιμών λιανικής ιδίως στα προϊόντα στα οποία επίκειται ανατίμηση και οι διορθωτικές κινήσεις σε κάποιες κατηγορίες προϊόντων ενώ, παράλληλα, δίνεται η οδηγία στους συνεργάτες του να μην δέχονται την άρνηση των πελατών σε όσα τους ζητάνε.

80. Χαρακτηριστικά αναφέρεται:

«[…]

3) Φτιάξιμο τιμών λιανικής, ειδικά στα προϊόντα που επίκειται ανατίμηση.

4) Στόχοι Kellogg’s […] -. Αρχές Σεπτεμβρίου ξανά review ανά πελάτη και διορθωτικές κινήσεις. […] προσέχουμε ιδιαίτερα Τον Οκτώβριο και Νοέμβριο στην Kellogg’s!!!

[…]

Το επόμενο διάστημα έως το τέλος του χρόνου είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το επιτυχημένο κλείσιμο της χρονιάς, και οι εκκρεμότητες ανά προϊόν είναι πάρα πολλές.

Χρειάζεται ιδιαίτερη προσπάθεια από όλους σας ώστε να κλείσουμε την χρονιά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να χτίσουμε γερές βάσεις για την επόμενη.

Αφοσιωθείτε με ζήλο σε όλα αυτά, και το κυριότερο μην δέχεστε όχι από κανέναν πελάτη σε αυτά που ζητάμε!!!

Αναμένω αναλυτικά τις ενέργειες σας ανά πελάτη ευθύνης σας,

[...] […]»[112].

81. Τέλος, την 31.08.2021 και σε συνέχεια των ανωτέρω, ο National Account Manager της ΑΤΛΑΝΤΑ αποστέλλει μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας σε συνεργάτες του, με θέμα «Σε συνέχεια των παρακάτω minutes of meeting, θέλω να σας παρακαλέσω να ανασκουμπωθούμε όλοι μηδενός εξαιρουμένου να βγούμε από τα γραφεία.....», στο οποίο τους ζητά να υλοποιήσουν όσα συζητήθηκαν στην ανωτέρω συνάντηση του τμήματος πωλήσεων, ενώ τους επισημαίνει με κόκκινο χρωματισμό όσες ενέργειες θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εντός του μηνός Σεπτεμβρίου, προτρέποντάς τους να καταβάλουν υπερπροσπάθεια και να προβούν σε πολλαπλές επαφές και δια ζώσης συναντήσεις με όλα τα εμπλεκόμενα τμήματα αγορών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται:

«Καλησπέρα, Σε συνέχεια των παρακάτω minutes of meeting, θέλω να σας παρακαλέσω να ανασκουμπωθούμε όλοι μηδενός εξαιρουμένου να βγούμε από τα γραφεία και να υλοποιήσουμε το σύνολο των θεμάτων που εκκρεμούν ανά πελάτη, με Email/Τηλέφωνα/κ.τ.λ./δεν θα καταφέρουμε αυτά που ζητάμε και είναι αρκετά….

Σας έχω κοκκινήσει τα πολύ σημαντικά θέματα που πρέπει να τελειώσουν μέσα στον Σεπτέμβριο!!! χωρίς να αγνοούμε τα υπόλοιπα!!![113]

Χρειάζεται στοχευμένη υπερπροσπάθεια από όλους και πολλές επαφές (ζητάμε δια ζώσης…) με όλα τα εμπλεκόμενα τμήματα αγορών !!! […]».

VI.2 ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

82. Τόσο από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης όσο και από την ΠΔΔ της ΑΤΛΑΝΤΑ προκύπτει ότι η εν λόγω Εταιρεία προέβη σε κάθετη σύμπραξη με αντικείμενο τον καθορισμό τιμών μεταπώλησης δημητριακών πρωινού στο κανάλι διανομής λιανικής πώλησης (σούπερ μάρκετ), κατά παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, η οποία διήρκησε από τις 09.03.2021 έως τις 31.08.2021.

83. Ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, άμεσος ή έμμεσος, θεωρείται κατά πάγια νομολογία από τη φύση του ως ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά καθώς, όπως προαναφέρθηκε[114], μπορεί να αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών, περιορίζοντας τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό τιμών, ενώ λειτουργεί ως αντικίνητρο για την μείωση των τιμών πώλησης για το

[111] Σημειώνεται, ομοίως, ότι η έντονη γραφή («bold») και ο κόκκινος χρωματισμός έχει γίνει από τον συντάκτη του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

[112] Σημειώνεται ότι ο κόκκινος χρωματισμός έχει γίνει από τον συντάκτη του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

[113] Σημειώνεται, ομοίως, ότι ο κόκκινος χρωματισμός έχει γίνει από τον συντάκτη του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

[114] Βλ. ανωτέρω ενότητα V.6.1.

συγκεκριμένο προϊόν[115]. Συνεπώς, συνιστά εξ αντικειμένου κάθετο περιορισμό του ανταγωνισμού.[116]

84. Η εν λόγω σύμπραξη δεν δύναται να τύχει της ομαδικής απαλλαγής του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010[117], δεδομένου ότι συνιστά κάθετο περιορισμό του άρθρου 4 του Κανονισμού («Περιορισμοί που οδηγούν στην άρση του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία - περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας»), ούτε ατομικής απαλλαγής κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ, καθότι δεν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

85. Συναφώς, η Εταιρεία εκούσια και ανεπιφύλακτα αναγνωρίζει και αποδέχεται ότι προέβη σε πρακτική καθορισμού ελάχιστων τιμών στην αγορά δημητριακών πρωινού εντός της ελληνικής επικράτειας κατά παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με τα ανωτέρω αναλυτικώς περιγραφόμενα[118], συνομολογώντας την προαναφερθείσα φύση και τον νομικό χαρακτηρισμό της αποδιδόμενης παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ. Περαιτέρω, αναγνωρίζει και αποδέχεται ότι η εξεταζόμενη πρακτική δεν πληροί τις προϋποθέσεις απαλλαγής που προβλέπονται στον οικείο Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010, ως πρακτική καθορισμού ελάχιστων τιμών μεταπώλησης, αλλά ούτε και ατομικής εξαίρεσης κατ’εφαρμογή των οικείων περί ανταγωνισμού διατάξεων[119].

VII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

VII.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ-ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

86. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011, ως τροποποιήθηκε και ισχύει, εφόσον η ΕΑ μετά από σχετική έρευνα διαπιστώσει παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 1 του ιδίου νόμου, μπορεί με απόφασή της να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις που υπέπεσαν στην παράβαση να παύσουν αυτή και να την παραλείπουν στο μέλλον ή/και να τους επιβάλει πρόστιμο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 25Β του ν. 3959/2011. Κατά την ισχύουσα διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 25Β του ν. 3959/2011, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της επιχείρησης κατά την προηγούμενη της έκδοσης της απόφασης χρήση. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο[120].

87. Σύμφωνα με την παρ. 1α του άρθρου 25Β του ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η διάρκεια, η γεωγραφική έκταση της παράβασης και το είδος της συμμετοχής της συγκεκριμένης επιχείρησης στην παράβαση. Εφόσον είναι δυνατόν να υπολογιστεί το ύψος του οικονομικού οφέλους της επιχείρησης από την παράβαση, το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου δεν μπορεί να είναι μικρότερο από αυτό, ακόμα και αν υπερβαίνει το ποσοστό που ορίζεται στο πρώτο εδάφιο. Η διατύπωση της συγκεκριμένης διάταξης είναι ίδια με την προηγούμενη του άρθρου 25 παρ. 2 υπό στ. α του ν. 3959/2011.

88. Η ΕΑ έχει την αρμοδιότητα επιβολής κυρώσεων για αντι-ανταγωνιστικές συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές επιχειρήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 περ. α) και δ) του ν. 3959/2011, ως ισχύει[121]. Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου καθώς και βάσει των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες ίσχυαν κατά το χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις[122].

89. Σύμφωνα με την παρ. 5 της Ανακοίνωσης για τον υπολογισμό των προστίμων, η ΕΑ «πρώτον, καθορίζει το βασικό ποσό προστίμου για κάθε εμπλεκόμενη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα, τη διάρκεια, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, καθώς και τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση έκαστου εμπλεκόμενου μέρους, δεύτερον, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, αναπροσαρμόζει (προσαυξάνει ή μειώνει) το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις». Ειδικότερα, το βασικό ποσό του προστίμου, κριτήρια καθορισμού του οποίου αποτελούν η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης, προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορά η παράβαση βάσει των προαναφερθέντων κριτηρίων και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά[123].

90. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη ιδίως το είδος της παράβασης, τα αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη των εμπλεκομένων στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς[124].

---

[115] Βλ. ανωτέρω παρ. 59.

[116] Εκτιμάται ότι η φύση και το περιεχόμενο των στοιχείων του φακέλου της παρούσας υπόθεσης, καθώς και το συναφές οικονομικό και νομικό πλαίσιο (βλ. και ανωτέρω παρ. 51 επ.), συνάδουν με τον χαρακτηρισμό της πρακτικής του καθορισμού τιμών μεταπώλησης ως εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού.

[117] Ο οποίος είναι εν προκειμένω εφαρμοστέος, βλ. ανωτέρω υποσ. 55.

[118] Βλ. ΠΔΔ, παρ. 16-18.

[119] Βλ. ΠΔΔ, παρ. 19.

[120] Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003, άρθρο 5, αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των Κρατών-μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23, αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

[121] Βλ. και ΔΕΕ συνεκδ. υποθ. C-201/09 και C-216/09, Arcelor Mittal Luxembourg SA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 54, όπου, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι «…η νομική βάση με την οποία παρέχεται στο θεσμικό όργανο της Ένωσης η εξουσία εκδόσεως πράξεως πρέπει να ισχύει κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως αυτής».

[122] Βλ. ΔΕΕ συνεκδ. υποθ. C-201/09 και C-216/09, Arcelor Mittal Luxembourg SA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 67-71.

[123] Βλ. σχετικά Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων, παρ. 6.

[124] Βλ. σχετικά Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων,

91. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης της σύμπραξης, ήτοι η περίοδος από την ημερομηνία σύναψής της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει[125]. Η παράβαση διαρκεί όσο εξακολουθεί να υφίσταται ο περιορισμός του ανταγωνισμού που προκύπτει από τη συγκεκριμένη συμπεριφορά[126]. Προκειμένου να αποδείξει μία συμμετέχουσα στη σύμπραξη επιχείρηση ότι έθεσε τέρμα στη συμμετοχή της πρέπει να παρέχει επαρκείς αποδείξεις περί απόσυρσης, αποστασιοποίησης ή έστω περί καταγγελίας της παράνομης συμπεριφοράς[127].

92. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται ή να μειώνεται αναλόγως του εάν συντρέχουν επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις αντίστοιχα[128]. Το τελικό ποσό του προστίμου, το οποίο προκύπτει κατόπιν της προσαύξησης ή της μείωσης του βασικού ποσού, δεν μπορεί να υπερβαίνει το προαναφερθέν ποσοστό του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών που ορίζει το άρθρο 25Β του ν. 3959/2011.

93. Η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια εντός του κατά νόμο ανώτατου ορίου κατά τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβαλλόμενου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα[129]. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε Αρχή Ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής[130]. Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο να μην είναι αμελητέο ή υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητα της επιχείρησης, σύμφωνα με τις επιταγές, αφενός, της ανάγκης εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και, αφετέρου, της αρχής της αναλογικότητας[131].

94. Τέλος, η ΕΑ με την έκδοση απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ’ απλοποιημένη διαδικασία μειώνει κατά 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη διευθέτησης σύμφωνα με το άρθρο 25Β του ν. 3959/2011 και την προαναφερόμενη Ανακοίνωσή της για τον υπολογισμό των προστίμων[132].

VII.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

VII.2.1 Ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

95. Στην παρούσα υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του επιβαλλόμενου προστίμου για την παραβατική πρακτική της Εταιρείας λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που αυτή πραγματοποίησε στη σχετική αγορά δημητριακών πρωινού[133] στην ελληνική επικράτεια για όλη τη χρονική περίοδο συμμετοχής της στη διαπιστούμενη παράβαση. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

Πίνακας 1: Βάση υπολογισμού του προστίμου

	Κύκλος εργασιών στα δημητριακά πρωινού	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτος 2021[134]	[...]	[...]

VII.2.1.1 Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

96. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα της παράβασης

97. Η Εταιρεία προέβη σε καθορισμό τιμών μεταπώλησης με καταστήματα λιανικής πώλησης με τα οποία συνεργάζεται, πρακτική που περιλαμβάνεται στους ιδιαίτερα σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού κατά την κείμενη νομοθεσία και νομολογία. Συγκεκριμένα, συμμετείχε στη σύναψη σιωπηρής κάθετης σύμπραξης με λιανοπωλητές/αλυσίδες σούπερ μάρκετ, περιορίζοντας τη δυνατότητα των τελευταίων να διαμορφώνουν ελεύθερα τις τιμές προς τους καταναλωτές. Ως προς τον αντίκτυπο στην αγορά, επισημαίνεται ότι ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης ως εξ αντικειμένου ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμός του ανταγωνισμού θεωρείται από τη φύση του ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά, καθώς αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών περιορίζοντας τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό τιμών, ενώ λειτουργεί ως αντικίνητρο για την μείωση των τιμών πώλησης για το συγκεκριμένο προϊόν[135]. Επιπλέον, καθώς η πρακτική καθορισμού τιμών εφαρμόστηκε στην πράξη εκτιμάται ότι αναπτύχθηκαν αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα.

98. Η ΑΤΛΑΝΤΑ αποτελεί τον αποκλειστικό εισαγωγέα των δημητριακών πρωινού σήματος KELLOGG’S στην ελληνική αγορά, ένα σήμα που διαθέτει [...] μερίδιο στην

παρ. 8.

[125] Βλ. ΠΕΚ συνεκδ. υποθ. T-49 έως T-51/02, Brasserie nationale κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 185.

[126] Βλ. ΔΕΕ C-450/19, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, σκ. 34.

[127] Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ T-62/02, Union Pigments κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 42, και απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 261.

[128] Βλ. Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων, παρ. 14-15.

[129] Βλ. Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων, παρ. 2 και 3, καθώς και ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

[130] Βλ. ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

[131] Βλ. ΓενΔΕΕ T-352/09, Novácke chemické závody a.s. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

[132] Βλ. ΕΑ 790/2022, σκ. 3 και 43.

[133] Βλ. ανωτέρω παρ. 22.

134 Κατά το έτος έναρξης και λήξης της παράβασης (2021), υπολογίζονται μόνο οι πωλήσεις που πραγματοποίησε η Εταιρεία στη σχετική αγορά για τους μήνες κατά τους οποίους διήρκησε η παράβαση, ήτοι από 01.03.2021 έως και 31.08.2021. Βλ. σχετικά Ανακοίνωση για τον υπολογισμό των προστίμων, παρ. 10.

[135] Βλ. αναλυτικά ανωτέρω παρ. 59.

εγχώρια αγορά[136]. Η παράβαση αφορά στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καταλαμβάνοντας συνεπώς σημαντική γεωγραφική έκταση. Τέλος, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση.

Διάρκεια της παράβασης

99. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα[137], η διάρκεια της παράβασης της ΑΤΛΑΝΤΑ άρχεται στις 09.03.2021 και λήγει στις 31.08.2021.

VII.2.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

100. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια, το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 2: Βασικό ποσό προστίμου

Εταιρεία	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
ΑΤΛΑΝΤΑ	[...]	[...]	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

101. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο, ήτοι 10% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της χρήσης πριν από την έκδοση της απόφασης (2024), το οποίο εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε περίπου [...] ευρώ[138]. Κατά συνέπεια, το βασικό ποσό προστίμου δεν μεταβάλλεται.

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

102. Εν προκειμένω, εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης η εμπλεκόμενη επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι αυτή απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε. Κατά συνέπεια, χορηγείται μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας[139]. Ως εκ τούτου, το τελικό προτεινόμενο πρόστιμο διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Πίνακας 3: Τελικό ποσό προστίμου μετά τη μείωση κατ’ εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών

Εταιρεία	Ποσό προστίμου	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Τελικό ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης
ΑΤΛΑΝΤΑ	[...]	15%	€ 127.314

103. Κατόπιν των ανωτέρω, το επιβλητέο στην εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΑ πρόστιμο μετά τη μείωση διευθέτησης διαμορφώνεται σε €127.314 για τη συμμετοχή της σε κάθετη σύμπραξη κατά τα ανωτέρω αναλυτικώς περιγραφέντα. Η Εταιρεία έχει αποδεχθεί την επιβολή σε αυτή προστίμου, το οποίο δεν θα υπερβαίνει το ως άνω ποσό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού αποφάσισε ομοφώνως και σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:

Διαπιστώνει ότι η εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΑ παραβίασε, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό, τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής της σε απαγορευμένη κάθετη σύμπραξη δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν ανωτέρω.

Υποχρεώνει την εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΑ να παύσει, εφόσον δεν το έχει ήδη πράξει, και να παραλείπει στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Επιβάλλει στην εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΑ συνολικό πρόστιμο ύψους Εκατόν Είκοσι Επτά Χιλιάδων Τριακοσίων Δεκατεσσάρων (127.314) ευρώ για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Η απόφαση εκδόθηκε την 30ή Απριλίου 2025.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η Πρόεδρος

ΑΪΡΙΝ - ΕΒΕΛΥΝ - ΜΙΚΕΛΑ - ΜΑΙΡΗ ΣΑΡΠ

[136] Βλ. ανωτέρω παρ. 26.

[137] Βλ. ανωτέρω παρ. 82.

[138] Βλ. ανωτέρω παρ. 7.

[139] Βλ. ΕΑ 790/2022, σκ. 37.

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α΄ 131 και π.δ. 29/2018/Α΄58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

• Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αιτήματος στην ηλεκτρονική διεύθυνση feksales@et.gr.

• Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας στην ηλεκτρονική διεύθυνση feksales@et.gr.

- Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €.
- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.
- Υπάρχει δυνατότητα ετήσιας συνδρομής οποιουδήποτε τεύχους σε έντυπη μορφή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Αποστολή των εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ στην ηλεκτρονική διεύθυνση **https://eservices.et.gr**. Σχετικές εγκύκλιοι και οδηγίες στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Εθνικού Τυπογραφείου (**www.et.gr**) στη διαδρομή **Ανακοινώσεις** → **Εγκύκλιοι**.

Β. Κατ’ εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

• Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (www.et.gr). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: **Καποδιστρίου 34, 10432 Αθήνα**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000

Ιστότοπος: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ στην ηλεκτρονική διεύθυνση **https://eservices.et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γραφείο 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)
Παραλαβή Δημοσιευτέας Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα έως και Παρασκευή: 8:00 - 13:30

02032922606250020